

DE BRIEF AAN DE EFEZIËRS

F.W. Grant

DE BRIEF AAN DE EFEZIËRS

De numerieke structuur van de Schrift

De brief aan de Efeziërs

De numerieke structuur van de Schrift

Auteur: F.W. Grant
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie: 2023
Copyright: OudeSporen online uitgeverij

Inhoud

Reikwijdte en indeling van Efeziërs	7
De indeling van brief aan de Efeziërs	10
Deel 1 - Gods doel in Christus als bron van alle zegen voor ons en Hoofd van alle dingen	12
De zender en de ontvanger	12
1.1 Onze zegeningen in Christus	14
1.2 Gods plan: Christus het Hoofd van de hele schepping	18
1.3 Verzegeld met de Heilige Geest.	21
Deel 2 - Onze deelname met Christus aan Gods werk na de dood	25
2.1 Paulus' gebed voor de gelovigen	25
2.2 Onze toestand zonder God.	29
2.3 Levend gemaakt en opgewekt in Christus.	31
Deel 3: Het geheimenis van de Gemeente als huis van God en lichaam van Christus.	36
3.1 Eén nieuwe mens en één woonplaats van God	36
3.2 De bediening van het geheimenis.	41
3.3 Christus verblijft in het hart door het geloof, wij worden vervuld in de gehele volheid van God.	46
3.4 Praktische resultaten voor de Gemeente.	51

Deel 4: Manieren die hierbij passen.	62
4.1 Wandelen in waarheid	62
4.2 Afleggen en aandoen.	65
4.3 Wandelen in het licht	67
Deel 5 De verantwoordelijkheden in onze natuurlijke betrekkingen	72
5.1 Onze verantwoordelijkheid in het huwelijk.	73
5.2 Onze verantwoordelijkheid in het gezin	77
5.3 Onze verantwoordelijkheid in het huis	78
Deel 6 Conflict en de weg van de overwinning	80

Reikwijdte en indeling van Efeziërs

De brief aan de Efeziërs voert ons naar het hoogtepunt van de christelijke positie. Het is, zoals wij weten, de brief van de hemelse gewesten. Christus zit daar, en wij zitten samen in Hem. Het toneel van ons conflict is in de hemelse gewesten. Hierin bestaat een overeenkomst, zoals reeds lang geleden is opgemerkt, tussen dit boek en het boek Jozua. Zoals Israël praktisch bezit moest nemen van wat van hen was door Gods gave, zo wordt ons hier geleerd bezit te nemen van wat van ons is in de hemelen. De hoogte van ons uitzicht daarin geeft ons een breder bereik van de waarheid dan we voorheen konden hebben, - in feite het breedste.

Het is waar dat Romeinen, in de aankondiging van onze plaats in Christus voor God, praktisch de hemelse positie inhoudt; maar dit wordt er niet in uitgewerkt. We hebben in Romeinen het Hoofd van de nieuwe schepping, in Galaten de nieuwe schepping zelf, maar slechts kort aangeduid. In Efeziërs komen we in zekere zin verder dan dit. De nieuwe schepping staat in contrast, zoals haar Hoofd, met de oude schepping en de eerste Adam; maar hier hebben we alle dingen met het hoofd in Christus, dingen 'die in de hemel en die op de aarde zijn'. Wij kijken terug om Gods doel voor ons te zien voordat de wereld bestond. Wij kijken vooruit om Gods genade geopenbaard te zien aan de overheden en machten in de hemelse

gewesten in ‘Zijn goedheid jegens ons in Christus Jezus,’ en naar goddelijke heerlijkheid geopenbaard in de Gemeente door Christus Jezus door de eeuwen heen. Dit is het breedste gezichtsveld in het Nieuwe Testament.

De aardse kant, om zo te zeggen, van onze positie, zoals Romeinen en Galaten die ons hebben laten zien, is weggelaten. Wij zijn daar niet ‘dood voor de zonde’, noch ‘voor de wet’, noch ‘gekruisigd aan de wereld’; maar wij zijn geschapen in Christus Jezus, met Hem levend gemaakt, samen opgewekt en gemaakt om samen in Hem te zitten in de hemelse gewesten. Dit is wat van ons individueel is, wat de weg bereidt voor de ontwikkeling van de waarheid met betrekking tot de Gemeente. Wij moeten allereerst zien dat de bruid van Christus van Zijn soort is, zoals Abraham eiste dat de bruid van Izaäk zou zijn. Wij hebben dus aan het begin wat individueel is en wat de weg bereidt om onze collectieve positie te overwegen als door de Geest met Christus verenigd en tot leden van Zijn lichaam gemaakt, alsmede de woonplaats van God in de Geest. Dit is nu de volledige openbaring van datgene wat in God verborgen was vanaf de eeuwen en generaties door alle tijden heen, en Paulus zelf is de speciale bedienaar hiervan om de mensen in de volheid van de zegen te brengen. Het is in het laatste deel, in verband met onze verantwoordelijkheid in onze aardse relaties, dat de relatie van de Gemeente tot Christus als Zijn bruid, de Eva van de laatste Adam, wordt ontwikkeld.

Alles in Efeziërs is, zoals we kunnen verwachten in een brief van dit karakter, gebaseerd op de wil van God, die de hele tijd prominent voor het voetlicht wordt gebracht. Hij heeft ‘ons in Hem uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld, om heilig te zijn en zonder

schuld voor Hem in de liefde', dat is Zijn eigen natuur; wij zijn 'voorbested tot aanneming van kinderen door Jezus Christus tot Zichzelf', dat is 'naar het welbehagen van Zijn wil'. Hij had ons in andere verhoudingen kunnen hebben dan deze, hoewel wij in elke verhouding moeten zijn overeenkomstig de eis van Zijn volmaakte natuur, maar Hij handelt in dit alles tot eer van Zijn genade om Zichzelf te openbaren aan al Zijn schepselen, een doel dat op zichzelf een doel van genade is. Het is de noodzaak van een liefde die tot uitdrukking moet komen; en die de harten van hen aan wie zij wordt geopenbaard vervult en bevredigt, zoals alleen zij dat kan.

De overheden en machten in de hemelse gewesten worden niet over het hoofd gezien, maar hebben hun eigen zegen in deze openbaring van genade aan anderen dan zijzelf. Gods verheerlijking is niets minder dan het uitstorten van wat in Hemzelf is, en het is in deze goddelijke volheid die in Christus tegenover ons geopenbaard wordt, dat wij vervuld worden. De Geest van God is hier het zegel van al deze zegen, en als de Geest van de aanneming, de Getuige voor ons dat wij kinderen van God zijn, hebben wij het onderpand van de erfenis van de kinderen. 'Als zonen, dan erfgenamen.'

Hier komt dan associatie met Hem die zelf in de eerste plaats de Erfgenaam van alles is. Voor Hem is het universum geschapen en Hij vormt het geheel voor de eeuwigheid naar God, Zelf de Eerstgeborene onder vele broeders. Zo worden wij noodzakelijkerwijs in de nauwste relatie tot Christus gebracht. Er is niets nauwer dan de relatie van een lichaam tot het Hoofd. 'Wij zijn de volheid' of 'aanvulling', zegt de apostel, 'van Hem die alles in allen vervult;' en, als de leden van Zijn lichaam, moeten wij degenen zijn door wie

Hij Zijn geest in alle eeuwigheid uitwerkt: want het lichaam is, zoals duidelijk is, het instrument van de geest, en de Geest van God is datgene wat het geheel verenigt en energie geeft voor dit doel. Dit is geen voorbijgaande zegen. Het is niet iets dat alleen met deze wereld te maken heeft, maar in deze wereld groeien wij in alles op tot de volmaakte mensheid, tot de ‘maat van de volheid van Christus’.

De praktische resultaten worden hier, evenals elders, natuurlijk behandeld, en het conflict dat we hier hebben is niet, zoals in Romeinen of Galaten, met het vlees, maar met de ‘overheden en machten’, de heersers van de duisternis van deze wereld; het hele doel van Satan hierin is om ons af te houden van het praktische bezit van datgene waarvoor hij weet dat God ons bestemd heeft. We zien hier dus wat de apostel ons elders vertelt dat zijn doel was, ‘om een ieder volmaakt te maken in Christus Jezus’.

Het is duidelijk dat Efeziërs op bewonderenswaardige wijze de derde plaats vervult. Het is het heiligdom dat voor ons geopend is, niet alleen om te aanbidden, zoals in Hebreëën, maar om het in bezit te nemen. Onze zegeningen staan geheel in contrast met die van Israël; wij zijn ‘gezegend met alle geestelijke zegeningen’, maar ‘in de hemelse gewesten in Christus’.

De indeling van brief aan de Efeziërs

1. Gods doel in Christus als Bron van alle zegeningen voor ons en het Hoofd van alle dingen. (Efeze 1:1-14.)

2. Onze deelname met Christus aan Gods werk na de dood. (Efeze 1:15 - 2:10.)
3. Het gemeentelijk mysterie, het huis van God en het lichaam van Christus. (Efeze 2:11 - 4:16.)
4. De wegen die daarbij passen. (Efeze 4:17 - 5:21.)
5. Onze verantwoordelijkheden in die aardse relaties waardoor de hemelse ook schitteren. (Efeze 5:22 - 6:9.)
6. Het conflict en de weg van de overwinning. (Efeze 6:10-24.)

Deel 1 - Gods doel in Christus als bron van alle zegen voor ons en Hoofd van alle dingen

Efeze 1:1-14

De zender en de ontvanger

Zoals reeds gezegd, vinden we in Efeziërs allereerst onze individuele zegen, en dit in zijn hoogste karakter; de vrucht ook van Gods doel in Christus jegens ons, dat is de vertoning van Zichzelf in Zijn eigen natuur; en zelfs niet alleen maar tot *'de heerlijkheid van Zijn genade,'* maar met als resultaat *'de lof van Zijn heerlijkheid.'* De apostel kondigt zich aan het begin aan als *'apostel van Jezus Christus door de wil van God'*. Hij handelt in zijn goddelijk opgedragen plaats, om datgene te verkondigen wat, zoals we hem elders zien zeggen, de voltooiing is van de waarheid van de Schrift, en de verklaring van geheimen die eeuwen en generaties lang verborgen waren en nu zijn geopenbaard. Hij schrijft aan de heiligen te Efeze als aan *'de gelovigen in Christus Jezus'*. Wij hebben reeds gezien dat Efeze in het Nieuwe Testament

duidelijk een representatieve plaats inneemt met betrekking tot de Gemeente in haar geheel.

Daarom wordt hier het volledige gemeentelijke karakter aan gegeven; toch schrijft hij niet aan de gemeente te Efeze, maar aan de heiligen als individuen. De individuele zegen komt eerst, en moet eerst komen. Wij zijn alleen leden van Christus door de gave van de Geest, maar wij moeten eerst door de Geest worden voorbereid om deze gave te ontvangen, de tempel die Hij moet bewonen moet eerst worden gebouwd. Hij kon geen vlees verzegelen, noch de mens in zonde. De bruid van Christus moet, zoals reeds gezegd, van verwantschap zijn, en daarom hebben wij hier datgene wat ons eerst verbindt met de wezenlijke zegen van alle heiligen daarvoor De *'getrouwen in Christus Jezus'* laten ons misschien in de Efeziërs een zielstoestand zien die hen voorbereidde op de waarheid die nu zou worden meegedeeld. Het is duidelijk dat hij in het geval van bijvoorbeeld de Korintiërs of de Galaten gehinderd werd door de zielsgesteldheid van degenen aan wie hij schreef.

In Korinthe geeft hij ons weliswaar de Gemeente als lichaam van Christus, maar hij voert ons niet op naar de hemelse gewesten, maar ontwikkelt slechts de praktische werking van de Gemeente op aarde. Hier schrijft hij ongehinderd. Het is een punt dat wij goed moeten begrijpen dat wij de waarheid van de Schrift niet kunnen leren zoals wij een andere zouden kunnen leren, dat er een toestand van de ziel moet zijn die overeenkomt met de geopenbaarde waarheid. Er moet een hart zijn dat openstaat om de indruk van de geopenbaarde waarheid te ontvangen en op te nemen. Er moet een staat tegenover God zijn van hen die van ganser harte verlangen onderworpen te

zijn aan Zijn geest. Tot hen begint hij met zijn gebruikelijke groet: *‘Genade zij u en vrede van God, onze Vader, en van de Heer Jezus Christus.’*

1.1 Onze zegeningen in Christus

Hij begint dus met de lof die zijn hart vervult als hij denkt aan datgene wat het deel is van de heiligen. *‘Gezegend zij de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten in Christus.’* (vs. 3) Het is de wil van de Vader, de liefde van de Vader waarnaar hier alles wordt verwezen; Christus is degene in wie dit wordt verwezenlijkt. *‘De God en Vader van onze Heer Jezus Christus,’* suggereert, zoals de Heer ons heeft geleerd, onze eigen dubbele relatie tot Hem als zodanig. *‘De God van onze Heer Jezus Christus’* impliceert de Mens Christus Jezus hier beneden in de plaats van zwakheid, om Zijn wil uit te werken, voor wie God God moet zijn, die op de weg van het geloof wandelt als geen ander mens, alleen in de volmaaktheid die bij Hem hoort; maar dan is Zijn God Zijn Vader, en, als zodanig, ook onze Vader, hoewel er natuurlijk een bijzondere betekenis is, waarin Hij als de *‘Eniggeboren Zoon’* zo’n plaats inneemt.

Als *‘Eniggeborene’* is Hij alleen en moet Hij altijd alleen zijn. Als *‘Eerstgeborene’* staat Hij in noodzakelijke verbinding met anderen die niet alleen natuurlijk maar ook geestelijk geboren zijn. Zo zegt de Heer in zijn boodschap via Maria Magdalena: *‘Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader, naar mijn God en uw God.’* (Joh. 20:17) Het is

vaak opgemerkt dat de Heer hier niet zegt tot onze Vader en tot onze God. Hij behoudt noodgedwongen de bijzondere plaats die Hem toekomt, en toch brengt Hij ons op grond van wat Hij is, in relaties die gekenmerkt worden door Zijn relatie. ‘*Mijn Vader*’ en daarom ‘*uw Vader*’; ‘*Mijn God*’ en daarom ‘*uw God*’. God heeft nu Iemand in wie Hij zich volmaakt kan openbaren. In het Oude Testament was Hij de God van Abraham, van Isaak en van Jakob.

Deze drie zijn, zoals wij in het boek Exodus hebben gezien, speciaal uitgekozen, omdat zij, in de plaats die zij innemen, God op een bijzondere manier aan ons bekend maken. In de God van Abraham zien wij in feite de Vader, omdat wij in Izaäk, degene die aan de dood werd overgeleverd en toch daaruit werd gehaald, wij de Zoon kunnen zien. De God van Jakob daarentegen geeft ons de gedachte aan de Geest. Jakob veranderd in Israël is de typische voorstelling van het werk van de Geest. God had zich dus op een bepaalde manier met deze drie mannen vereenzelvigd, maar nu is en kan er geen enkele op deze wijze met Christus worden vereenzelvigd. Hij is degene in wie God wordt getoond en Hij toont Hem volledig en volmaakt. De God en Vader van onze Heer Jezus Christus is de volmaakt geopenbaarde God, en Hij is het die ‘ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen in de hemelse gewesten in Christus’. Merk op dat wij daarom het recht hebben om alle geschriften van het Oude Testament door te nemen en elke geestelijke zegening die wij daar vinden als de onze op te eisen. Wij nemen ze niet af van degenen aan wie ze toebehoorden. Die zegeningen verklaren het karakter van God die nu aan ons geopenbaard is en die ons in Christus gezegend heeft. Geen enkel karakter van zegen kan ons daarom ontbreken.

Als God tegen Jozua zegt: *'Ik zal u niet loslaten en u niet verlaten,'* (Joz. 1:5) dan mogen wij, zoals de apostel ons zegt, die belofte ten volle opeisen, hoewel er misschien nauwelijks één zou kunnen zijn die als meer bijkomstig zou kunnen worden beschouwd voor de bijzondere plaats die Jozua innam. Maar *'alle geestelijke zegeningen'* zijn dan van ons, alleen is de sfeer waartoe zij behoren, waarmee zij ons verbinden, hemels en niet aards. Er is dus geen conflict met Israëls zegeningen; hoewel, zeker, hun hoogste zegeningen ook geestelijk moeten zijn, maar ze zijn in aardse plaatsen, niet in hemelse. Christus is de opslagplaats van deze zegeningen voor ons. Hij is degene die door zijn werk voor ons de toekenning ervan rechtvaardigt. Nee, wij mogen zeggen, het is zelfs noodzakelijk, want op het moment dat wij Christus zien als Mens hier op aarde, is de volledige zegening van de mens zeker voor hem geïmpliceerd. *'Hoe zal Hij die zelfs zijn eigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft, ons met Hem ook niet alle dingen schenken?'* (Rom. 8:32)

'Alle geestelijke zegeningen' zijn dan van ons. We hebben alleen geloof nodig om ze op te eisen en ervan te genieten. Ongeloof kan ons helaas nog arm maken en Hem beschamen die wij zouden moeten verheerlijken door de openbaring van de zegen die van ons is. Toch blijven de zegeningen permanent voor Zijn volk, en het is natuurlijk onmogelijk dat voor een van hen het definitieve verlies zou kunnen zijn van hetgeen aldus verzekerd is; maar dit doet de apostel terugkijken naar de eeuwigheid voordat de wereld ooit was, naar die wil van God waaraan wij alles te danken hebben. Hij heeft ons in Hem uitverkoren voordat de wereld bestond. Deze wereld, zo groot en belangrijk als zij vaak in onze gedachten is, is toch datgene wat als het ware langs de weg is binnengekomen, en is een stap op weg naar

Zijn vervulling van deze eeuwige zegeningen; maar het eerste wat wij hier vinden is dat wij daarom naar Zijn eigen natuur moeten zijn, en hier wordt ook de bewaking van Zijn heiligheid het eerst genoemd: *‘Dat wij heilig en zonder schuld voor Hem zouden zijn’* - dan volgt Zijn volle karakter - *‘in liefde’*.

Zo moeten wij beantwoorden aan wat Hij is, willen wij überhaupt gezegend worden. Daarom wordt hier niet gezegd: *‘Naar het welbehagen van Zijn wil.’* Dat komt op de volgende plaats als Hij spreekt over onze voorbestemming, onze aanstelling tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus tot Zichzelf. Daar is het alleen Zijn wil waaraan wij dit te danken hebben. Als Hij dienaren van Zijn macht had, moeten die beantwoorden aan Zijn natuur; natuurlijk niet dat Hij het kwaad dat door de zonde is binnengekomen niet kan overstemmen en zondige mensen tot het instrument van Zijn welbehagen kan maken, dat staat hier niet ter discussie. Het is datgene wat uit Zijn eigen hart komt, niet datgene wat alleen Zijn macht toont, en dus moet er zijn wat overeenkomt met wat in Zijn eigen hart is. Vanwege wat wij zijn, is dit tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade. Het is genade en genade alleen die in de hoogste plaats kan brengen, en deze genade is ons getoond in de Geliefde.

De apostel zegt hier niet zomaar in Christus, maar wil ons de volheid van het genot doen inzien dat God heeft in Hem in Wie wij zijn aangenomen. Het resultaat moet dus zijn de lof van de heerlijkheid van Zijn genade. Het is passend dat de schepselen van Hem die de allerhoogste plaats bij Hem zullen vinden, degenen zijn die aldus van de zonde verlost zijn. Het maakt de plaats zelf tot de vertoning van wat God is op een manier die niets anders zou kunnen doen. Als God

in genade handelt, als Hij vrij is om te tonen wat in Zijn hart is, dan is het wat Hem toekomt, kunnen we zeggen, dat Hij zal openbaren, niet wat ons of een van Zijn schepselen toekomt, maar wat Hem toekomt, en dus moet de volste zegen daaruit voortvloeien. Christus, *'de Geliefde'* is, zoals wij weten, de belofte van dit alles.

1.2 Gods plan: Christus het Hoofd van de hele schepping

Daarom wijst hij nu op de genadekant van de dingen. In Christus hebben wij verlossing door Zijn bloed, de vergeving van zonden. Laten we opmerken dat hij hier en in de brief nergens spreekt van rechtvaardiging. Het is niet de geschikte term, hoewel een die eigen is aan Paulus, maar zoals een ander heeft gezegd: *'God rechtvaardigt Zijn eigen werk niet,'* en wij worden hier in dat karakter bekeken. Toch moet er verlossing zijn, het wegnemen van de toestand waarin wij als zondaars verkeerden in de kracht van dat gestorte bloed, dat de noodzakelijke prijs was, maar daarom is de vergeving van zonden naar de rijkdom¹ van Zijn genade. Het is niet louter vergeving, als het ware. Er is de overvloed van goedheid in; en er wordt aan toegevoegd dat *'Hij is jegens ons overvloedig is geweest in alle wijsheid en inzicht'* (vs. 8).

---

1 Hoe suggestief is dit woord *'rijkdom'*, niet alleen voor de onuitputtelijke rijkdom van Gods voorraad, maar, als contrast, voor die armoede in ons die niets had, omdat wij *'alles hebben uitgegeven'*. Wij waren, en zijn in onszelf nog steeds, inderdaad arm, maar dit benadrukt de genade die haar wonderbaarlijke rijkdom voor ons heeft geopend. - S.R.

Hij is gekomen om ons bekend te maken wat van ons is, zodat wij het kunnen genieten naar Zijn gedachten. Hij openbaart niet wat Hij ons niet wil laten genieten, maar Hij heeft ons niet alleen datgene geopenbaard wat onze eigen zegen is, maar wij krijgen kennis van de volheid van Zijn voornemen dat Christus als doel heeft. Hij heeft ons *'de verborgenheid van zijn wil'* bekend gemaakt, d.w.z. het geheim daarvan dat tot nu toe niet is verklaard, *'naar zijn welbehagen, dat Hij zich had voorgenomen in Zichzelf aangaande de bedeling van de volheid van de tijden, om alles wat in de hemel en wat op de aarde is onder een hoofd samen te brengen in Christus'* (vers 10). Dit grote en algemene doel vinden we dus niet in het Oude Testament. Christus is de glorierijke Koning van Israël, de Heerser over de volken op aarde, maar de beloften van het Oude Testament gaan niet verder dan de aarde; zij behoren, zoals Romeinen ons heeft gezegd, tot Israël, tot de verwanten van de apostel naar het vlees.

Hier hebben we wat veel breder is. Christus moet het Hoofd zijn over alles, de meest volledige zekerheid van zegen voor allen, die er is. Alle dingen moeten in Zijn hand zijn wanneer, in de wijsheid van God, de tijd voor Hem is aangebroken om Zijn hand uit te steken en ze te nemen. Zelfs nu zit Hij op de troon van de Vader, maar daar, zoals duidelijk is, in ruste in zekere zin. Hij heeft noodzakelijkerwijs eerst moeten afdalen naar de lagere delen van de aarde, naar de dood van het kruis, opdat God met betrekking tot alles verheerlijkt zou worden en de volmaakte macht over de zonde gerealiseerd zou worden, het geen belemmering meer zou zijn voor zegen. Zo kunnen we begrijpen dat Christus bij Zijn eerste komst de macht die de Zijne was, niet kon nemen. Het geheim van het huidige uitstel heeft met ons te maken. Hij verzamelt, zoals we zullen zien, een volk dat in

Zijn school op aarde moet worden opgeleid, om met Hem te beërven wat Hij in genade met hen deelt. Het uitstel heeft dus betrekking op ons, staat in onze naam, en de hele waarheid over de Gemeente komt hier binnen.

De apostel gaat daarom onmiddellijk verder met te zeggen: *‘Hem, in Wie wij ook erfegenamen zijn geworden, waartoe wij tevoren bestemd waren naar het voornemen van Hem die alles werkt naar de raad van zijn wil, opdat wij zouden zijn tot lof van Zijn heerlijkheid, wij die vooraf in Christus hebben gehoopt.’* (vers 11-12) Als Hij spreekt over de erfenis van Christus, dan moeten daar de erfgenamen bij zijn, en dat is wat, gedurende al deze tijd van geduld waarin het kwaad zo overheerst en het goede bijna lijkt te worden verijdeld, God door dit alles die noodzakelijke discipline uitwerkt die ons, als geoefend ten opzichte van goed en kwaad, deelgenoten moet maken in de gezindheid van Christus en instrumenten in Zijn hand ten slotte. Hoe geweldig is het doel dat wij niet slechts zijn tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade, maar *‘tot lof van Zijn heerlijkheid’*. De lof van de heerlijkheid van Zijn genade beschouwt de lage, zondige toestand van hen die Hij opwekt om die te openbaren, maar *‘de lof van Zijn heerlijkheid’* beschouwt de heerlijke toestand waarin zij met Christus zijn gebracht en gezeten, en hier laat hij ons zien dat degenen in Israël die door genade hebben gehoopt op wat uiteindelijk het geloof van de natie zal zijn (*‘wij die vooraf in Christus hebben gehoopt’*) een oneindig grotere zegen zullen vinden dan alles wat zij door Israëls falen hebben verloren.

1.3 Verzegeld met de Heilige Geest

Hij richt zich nu tot de heidenen, zoals deze Efeziërs waren. Het *'wij'* en *'u'* in de hele brief, zoals we ook in Galaten hebben gezien, geven het verschil aan. *'In Wie'*, voegt hij eraan toe, *'ook u toen u het Woord van de Waarheid, het evangelie van uw behoudenis, hebt gehoord.'* (vers 13) De heidenen komen op gelijke voet met deze Joodse eerstelingen, en zij hebben als gevolg daarvan, door die Geest die van hen is, de Heilige Geest van de belofte, het zegel van die toestand van zoonchap, die de belofte is dat zij ook erfgenamen zullen zijn. Het is *'het onderpand van onze erfenis tot de verlossing van de verkregen bezitting'*, en opnieuw, *'tot lof van Zijn heerlijkheid.'* Hij is nu ons onderpand. Dat karakter houdt noodzakelijkerwijs op wanneer wij de erfenis zelf hebben: niet het zegel van de Geest zelf, wat een verlies is, als het ons mogelijk zou zijn, maar het is natuurlijk alleen op deze manier dat de woonplaats van God voor eeuwig blijft.

God zal het niet opgeven. Laten we opmerken dat het zegel van de Geest gewoon dat is wat op het geloof in Christus wordt gelegd, en dat het *'toen u geloofd hebt'* eigenlijk te sterk is. Het impliceert geen noodzakelijk interval. *'In wie u geloofd hebt, bent u verzegeld.'* De verzegeling kenmerkt ons voor God, maar het is ook datgene wat, zodoende, God overhaalt om te bewaren wat van Hem is, en zo is het de verzekering van absolute veiligheid. Wij bevinden ons in een wereld waarin onze zwakheid helaas voortdurend zichtbaar is. Daarom is het Gods genade die op die manier de verantwoordelijkheid van onze doorleving op zich neemt, zoals we kunnen zeggen. In de Geest die Hij ons gegeven heeft, heeft Hij Zich daartoe verbonden;

zo voegt Petrus, nadat hij ons gezegd heeft dat er een *'onvergankelijk, onbevleete en onverwelkelijke erfenis, in de hemel weggelegd is voor u'*, eraan toe dat *'die in de kracht van God door het geloof bewaard wordt tot (definitieve) behoudenis'* (1 Petrus 1:3-5). Hier is de kracht van God in de Heilige Geest van kracht, Degene die, zoals we gezien hebben, in de lichamen van de heiligen woont, om het daar goed te maken, in datgene wat juist het teken is van onze zwakheid en wat nog niet deelt in de zegen van de verlossing, het doel van God.

Let nog eens op de bijzondere uitdrukking hier: *'verlossing van de verkregen bezitting,'* wat natuurlijk onze erfenis betekent; maar onze erfenis moest dus gekocht en verlost worden. Dit is de eerste keer dat we een dergelijke aanwijzing krijgen. Wij hebben iets soortgelijks in Kolossenzen, *'de verzoening van de dingen op aarde en de dingen in de hemel'* (Kol. 1:20), en in Hebr. 9:23 worden de hemelse dingen gezien als dingen die gezuiverd moeten worden door offers. Satan zelf is nu in de hemelse gewesten, niet neergeworpen, en wanneer wij vooruitzien naar de eigenlijke tijd wanneer dit zal gebeuren, zoals het boek Openbaring het ons verklaart, vinden wij dat de voltooiing van Gods overwinning op het kwaad heeft gewacht en nog steeds wacht op de vervulling van zijn doel met betrekking tot de mens.

Wat wij ook mogen denken, de aard van God is zodanig dat er niet de minste vraag kan worden getolereerd over wat Hij is. De zonde heeft vragen opgeworpen waaraan volledig moest worden voldaan en beantwoord, het werk van Christus was het antwoord op die vragen, voordat God zelfs de hemelse gewesten zelf, waarvan we weten dat de zonde er is geweest, in handen kon krijgen om ze te vernieuwen naar Zijn eeuwige voornemen. Er is natuurlijk geen sprake van de

zuivering of verzoening van de gevallen engelen, maar zelfs zo kon het oordeel over hen alleen Hem niet voldoende rechtvaardigen. Hij kan in feite niet gerechtvaardigd worden door een oordeel alleen. Het oordeel kan Zijn gerechtigheid aantonen, maar niet Zijn hart, en de vraag gaat dieper dan met betrekking tot de gerechtigheid. Het werk van Christus alleen heeft niet alleen Zijn heiligheid met betrekking tot de zonde aangetoond, maar ook Zijn liefde en dus is er nog steeds een zekere vertraging van de vervulling van Zijn doel waarover reeds is gesproken.² Hij is nu vrij om het herstel uit te werken dat in Zijn gedachten is.

Zo wacht, zoals wij in Romeinen 8:19 hebben gezien, de kreunende schepping op de openbaring van de zonen Gods, en voor de erfenis die ons in de hemelse gewesten toekomt, moest die koopprijs worden betaald, niet vanwege degenen die in bezit moesten worden genomen, maar vanwege de vraag die de zonde zelfs daar heeft opgeworpen. De aankoop is voltooid, maar de verlossing moet nog worden volbracht. *'Aankoop'* en *'verlossing'* zijn zeer verschillende dingen, hoewel in beide gevallen hetzelfde werk noodzakelijk is, maar de verlossing is het feitelijke wegnemen van de kwade toestand, waarvan wij met eerbied mogen zeggen dat de aankoop God het eigendomsrecht geeft. Als wij naar het twaalfde hoofdstuk van de Openbaring kijken, zullen wij daar vinden dat wanneer het menskind ten hemel wordt

---

2 Mag er ook niet de suggestie zijn dat alle zonde tot in de hemel doordringt? God is in relatie met de mens, en daarom bereikt alle zonde van de mens Zijn heilige aanwezigheid; zoals de tabernakel, Gods woonplaats in Israël, werd verontreinigd door de onreinheid van het volk en door bloed moest worden gezuiverd (Lev. 16:16). Wanneer alle dingen voltooid zijn, en de zuivering door kracht plaatsvindt, zal de volledige verlossing hebben plaatsgevonden. - S.R.

opgenomen, de draak en zijn engelen worden neergeworpen. Dat is de verlossing. Het mensenkind omvat ongetwijfeld zowel Degene die met een ijzeren staf over alle volken zal heersen, als degenen die uitdrukkelijk beloofd zijn deze macht met Hem te delen (Openb. 12:16-17). Gedurende de gehele tijd waarin wij wachten, is de Geest van God, de Getuige van de heerlijkheid van Hem wiens werk is volbracht, hier om te waken over de vervulling van deze doeleinden van zegening.

Deel 2 - Onze deelname met Christus aan Gods werk na de dood

Efeziërs 1:15 - 2:10

We hebben dus de algemene schets gehad van Gods doel in Christus, niet alleen ten opzichte van ons, maar met inbegrip van de onderwerping van alle dingen aan Hem. We zullen nu zien hoe Hij ons, in feite, heeft opgenomen om ons met Christus te verbinden voor de vervulling van die zegen.

2.1 Paulus' gebed voor de gelovigen

Het heeft de vorm van een gebed uit het hart van de apostel voor degenen tot wie hij zich richt. Hij verlangt voor hen en voor ons dat wij de geest van wijsheid en openbaring mogen hebben met betrekking tot al deze dingen. Hoeveel is er in feite op deze manier verborgen gebleven door het gebrek aan reactie van Gods volk op deze wonderlijke mededelingen! Hij heeft gehoord van hun geloof in de Heer Jezus en hun liefde voor alle heiligen. Hij dankt daarom voor hen, maar dat is niet genoeg. Hij beseft dat zij nog in een wereld zijn waarin Satan bezig is, zoals hij straks vollediger zal laten zien, om het

volk van God datgene te ontnemen wat, in hun kennis van nu, voor hen kracht zou zijn om God te verheerlijken in het toneel waar zij doorheen gaan. Het is in feite hier, in het aangaan van deze doeleinden van God, dat het christelijke karakter praktisch wordt verworven, en de christelijke wijsheid alleen volledig wordt verworven. Het is dan ook geen wonder dat hier de scherpst mogelijke twist is, en dat de apostel hier bidt dat Gods volk niets mag verliezen van wat Hij voor hen bestemd heeft.

Het gebed is dan ook tot de God van onze Heer Jezus Christus, de Vader van de heerlijkheid, Degene die dit alles heeft voorgenomen en Degene aan Wie alleen de macht toebehoort om het te volbrengen. Hij bidt dat deze God hun de geest van wijsheid en openbaring mag geven in de *'volle kennis'* van Hem. Het diepste, heerlijkste karakter van de openbaring van deze dingen is dat zij de kennis van Hemzelf geeft. Daarvoor moeten, zoals hij direct uitlegt, de *'ogen van ons hart'* verlicht worden. Het is *'hart'*, niet *'verstand'*, want in het hart zijn werkelijk zulke ogen. Het is niet louter het verstand die zich deze dingen eigen kan maken. Het is niet louter een helderheid van geest, zoals men zou zeggen. Het is het hart voor wat geopenbaard wordt dat zal leiden tot juiste houding wat betreft de openbaring. Zou God deze dingen kunnen openbaren met al hun aangekondigde waarde voor de ziel, zodat een mensenhart zou ontvlammen van verlangen om ze te bezitten, om dan te ontdekken dat het vermogen is ontzegd om het gezochte te verkrijgen?

Hoe onmogelijk om dit te bedenken! Gods volk berooft zichzelf van wat het erfdeel is van ieder van hen, en zij moeten er noodzakelijkerwijs aan meewerken dat zij ervan beroofd worden, om het niet te weten.

De Geest van openbaring, de Geest van wijsheid, de Geest van inzicht is reeds in hen, en, zoals de apostel het voorstelt, het is de Geest die de diepe dingen van God doorzoekt. Kan Hij het in de ene doen en niet in de andere? Of, als het Hem behaagt nog steeds speciale menselijke instrumenten te hebben, bedoelt Hij daarmee het bezit van de waarheid te ontzeggen aan ieder die haar zoekt? Het zou zeker onmogelijk zijn dat te denken. Daarom bidt de apostel dat zij mogen weten wat de hoop is van deze roeping van God, dat wil zeggen, van alles wat ons in feite tegemoet komt van die gezegende taferelen die God voor ons opent, en dat zij mogen weten wat de rijkdom is van de heerlijkheid van Zijn erfenis in de heiligen. Het is Gods erfenis.

Geen enkel bezit ervan van onze kant zou Hem kunnen beroven van wat erin zit, en hoe weinig zou het echte erfenis zijn als we het niet met Hem zouden erven! Het is God die erft wat van Hem is, maar het zijn de heiligen die Hij in bezit stelt, net zoals Hij Israël in bezit stelt van het land dat Hij echter als het Zijne reserveert en dat daarom niet van Hem kan worden afgenomen. *‘Het land is van Mij,’* zegt Hij, *‘u bent vreemdelingen en bijwoners,’* - gasten dus, die als zodanig op de goedheid en de vrijgevigheid van Hem, die hen als zodanig vermaakt, geworpen zijn, - *‘u bent vreemdelingen en bijwoners met Mij.’* Wij erven op dezelfde manier: een gezegend iets om te weten dat het niet de erfenis is van een verloren Vader, maar de erfenis van Hem die er met ons in woont, die ons toebehoort. Maar Hij verlangt dat wij ook de grootheid van Zijn macht kennen, die ons ten aanzien van deze dingen werkt, naar de werking van de macht van Zijn kracht. Hoe Hij woorden vermenigvuldigt, opdat wij de kracht zouden beseffen die aan het werk is, een kracht waarin Hij in Christus heeft gewrocht;

want het werk dat in Hem gedaan is, is voor ons allen gedaan, en het goed ervan behoort ons allen toe.

God heeft Christus dan uit de doden opgewekt en Hem aan Zijn rechterhand in de hemelse gewesten geplaatst. Het werk is volkomen volbracht, en Hij wacht slechts op het volledige antwoord daarop van de kant van God. Het huidige antwoord is slechts de belofte van de volledige uitvoering van alles. Zijn plaats is al boven alle vorstendommen en macht en heerschappij en elke naam die wordt genoemd, niet alleen in dit tijdperk, maar ook in het komende. Hij heeft alle dingen onder Zijn voeten gelegd. Hier is Hij dan, die de volheid van zegen voor ons in Zijn eigen hand heeft, en deze verwezenlijking reeds met betrekking tot Hem moet ook haar huidige invloed hebben op onze toestand, zelfs terwijl wij hier in de wereld zijn. God heeft Hem in feite gegeven tot Hoofd over alle dingen voor de Gemeente die Zijn lichaam is, - Hoofd over alle dingen, wat de erfenis zelf is waarover Paulus heeft gesproken. Hij is Hoofd in de volle macht van zo'n plaats aan de Gemeente. Alles wat wordt geïmpliceerd door de plaats die Hij heeft, impliceert de zegen die aan de Gemeente zal toekomen, verenigd als zij nu met Hem is op de dichtstbijzijnde manier die bereikt kan worden - Zijn lichaam; de apostel aarzelt niet eraan toe te voegen *'de volheid van Hem die alles in allen vervult'*.

Wat een dingen om samen te brengen! Hier is Iemand die de bezitter is van goddelijke volheid; geen ander zou alles in allen kunnen vullen, en toch is het lichaam Zijn volheid. Hij is niet compleet zonder. In Gods gedachte en doel zou Christus onvolledig zijn als Zijn lichaam niet ook zijn plaats had; hoe dichtbij en prachtig is die plaats, - *'Zijn*

lichaam,’ gevuld met Zijn liefde, bekrachtigd met Zijn geest, Zijn gedachten uitwerkend zoals ons lichaam de gedachten en doelen van onze geest uitwerkt! Het is natuurlijk in de opstanding dat Hij dit Hoofd wordt. Het is een menselijk Hoofd, gezegend zij God, hoewel Hij veel meer is dan menselijk. Dat is het passende Hoofd voor dit menselijk Lichaam. De Gemeente kon dus pas bestaan nadat Hij uit de dood was opgestaan. Als u het hele Oude Testament doorzoekt, zult u nergens de eerste aanwijzing vinden, zelfs niet van een gezelschap van mensen als het lichaam van Christus. U zult heiligen vinden die onder Hem zijn geplaatst voor zegening, u zult Zijn heerschappij over de mens vinden, maar zo’n relatie is nergens te vinden, zo’n relatie kon in feite niet bestaan totdat Christus als Mens was opgestaan uit de dood en daarom het passende Hoofd was geworden voor zo’n lichaam. Dan moet het lichaam zelf tot stand komen, en zo volgt de nederdaling van de Geest op de opgang van Christus naar de troon van God.

2.2 Onze toestand zonder God

De apostel voert ons nu terug naar wat helaas onze vorige gemeenschap was. Wij zijn geroepen tot de gemeenschap van Christus, maar hoe goed is het voor ons om terug te kijken en te zien waaruit Hij ons heeft geroepen. *‘En u,’* zegt hij, *‘heeft God opgewekt, toen u dood was in uw overtredingen en zonden.’* Dit is de eerste keer in de brieven dat we zo’n uitspraak vinden over de toestand van de mens. De brief aan de Romeinen spreekt over onze dood als straf op onze zonden. Het spreekt over onze dood voor de zonde als het effect van de nieuwe

plaats van identificatie met Christus in zijn dood, die God ons heeft gegeven; maar nu is er iets meer dan dit. Het is de mens zelf die dood is. Hij is in een toestand, hulpeloos voor iedereen behalve voor God. Er is geen mogelijkheid tot zelfhulp. Er is geen mogelijkheid om uit die toestand te werken. Geen werk is denkbaar in zo'n toestand. Deze dood is Goddelijk.

Er is niets dat voor Hem überhaupt leven vormt. Hij zegt echter dat dit geen toestand van onverantwoordelijkheid is, maar het omgekeerde. Het is 'in overtredingen en zonden' dat de mensen dood zijn; actief genoeg, volledig actief in dit karakter waarin de brief aan de Romeinen over hen heeft gesproken, maar dood wat betreft de hopeloosheid ervan, wat betreft de totale afwezigheid van elke reactie op God die het inhoudt. Activiteit is er genoeg, *'waarin u vroeger hebt gewandeld,'* zegt hij, *'overeenkomstig de tijdsgeest van deze wereld, overeenkomstig de overste van de macht,'* of gezag, *'van de lucht, de geest die nu werkt in de zonen van de ongehoorzaamheid.'* Dit is wat dan het karakter geeft aan de loop van deze wereld, dit tijdperk, zoals het letterlijk is, zoals we hebben gezien; de hele periode gekenmerkt door dat wat van God af is, en met de heerser daarover die, als de heerser van de macht van de lucht, aan ons wordt tentoongesteld als hebbende die volledige controle over de aarde die de hemel heeft voor vruchtbaarheid of voor versterking.

Deze overste is de geest die nu werkt in de zonen van de ongehoorzaamheid. Zij worden gekenmerkt als de zonen van de ongehoorzaamheid en als zodanig geeft dat hem recht op de macht die hij over hen uitoefent. Hoe compleet is dan deze afvalligheid van de gezegende plaats waarin God de mens in het begin schiep,

degene met wie Hij was neergedaald om te wandelen als met een vriend. En er was niemand die deze plaats niet deelde. *‘Onder wie ook wij,’* voegt hij eraan toe, wij Joden zowel als u heidenen, *‘allen vroeger verkeerden in de begeerten van ons vlees.’* Wij hadden onze gezamenlijke gemeenschap, een verschrikkelijke gemeenschap inderdaad, *‘in de begeerten van ons vlees, toen wij de wil deden van het vlees en de gedachten;’* dat wil zeggen, zowel het grovere als het meer verfijnde en geestelijke deel van onze natuur, waren beide even slecht en weg van God. Zo waren wij *‘van nature kinderen van de toorn, evenals de overigen’*. De Jood is in geen enkel opzicht vrijgesteld, maar is, integendeel, als zijnde in deze toestand ondanks alle zegeningen en voorrechten die God hem had geschonken, zo mogelijk alleen maar in een grotere diepte van kwaad dan de niet-Jood. Dat is dus de toestand van de mens.

2.3 Levend gemaakt en opgewekt in Christus

‘Maar God, die rijk is aan barmhartigheid, heeft ons vanwege zijn grote liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, toen ook wij dood waren in de overtredingen’ - dat is waar Gods liefde ons aangrijpt, niet wanneer er iets goeds in ons is geweest, niet wanneer wij begonnen zijn wakker te worden en te antwoorden op de liefde die ons van Hem begroet, maar eenvoudig uit zijn liefde zelf. *‘Hij heeft ons met Christus levend gemaakt,’* en *‘uit genade zijn wij behouden,’* voegt hij er tussen haakjes aan toe, genade zeker. Hij heeft ons het leven gegeven in die toestand. Er is geen toestand mogelijk tussen dood en leven, geen leven dat waarachtig leven zou kunnen zijn dan door Zijn gave voor hen die

zo gevallen zijn, zodat hier Zijn liefde ons tegemoet kwam, die het hele werk vanaf het begin deed, ons levend maakte, zoals hij zegt, met Christus. Hij ziet het allemaal als deel van datzelfde werk dat Christus uit de dood deed opstaan. Wat het tijdstip betreft, zijn wij natuurlijk individueel levend gemaakt en opgewekt, maar wat het karakter van de levendmaking betreft, is dit dat het deel uitmaakt van het verlossingswerk dat de vrucht is van Zijn ingrijpen voor ons.

Het is een leven dat in feite het leven is van Hem met wie wij zijn levend gemaakt. Het is een leven waardoor Hij de *'Eerstgeborene'* onder de menselijke broeders is. Christus wordt hier natuurlijk gezien als de Vertegenwoordiger van Zijn volk, dus niet in de titel die Hem persoonlijk toekomt, maar in die welke Hij verdiend heeft door het werk waartoe Hij zich verlaagd heeft. Zo maakt het allemaal deel uit van hetzelfde werk. Wij zijn met Hem in karakter krachtens deze levendmaking. Onze toestand is veranderd in het totaal tegenovergestelde van wat het was, en niet alleen is onze toestand veranderd, onze positie is veranderd. Hij heeft ons samen *'opgewekt'*. Opwekking en opstanding zijn verschillende dingen. Opwekking is het doorgeven van leven. Opstanding is het brengen van het leven in de plaats van het levende. De opstanding van Christus heeft ons in feite deze nieuwe plaats voor God gegeven, zoals Romeinen ons al heeft geleerd te zeggen dat wij door zijn opstanding zijn gerechtvaardigd.

Als Zijn volk, hoewel nu natuurlijk gerechtvaardigd, wanneer wij Zijn volk worden en niet eerder, kijken wij toch terug op die opstanding van Hem, die het openbare vonnis van God was met betrekking tot dit. Hij heeft ons door de opstanding van Christus

verlost van elke beschuldiging die kon worden geuit, van elke vraag tegen ons. Hij heeft ons daarom een nieuwe en onaantastbare positie gegeven in Hem die Hij heeft opgewekt. *‘Hij heeft ons samen opgewekt en ons samen in de hemelse gewesten in Christus geplaatst.’* Let op het verschil. Hij zegt nu niet meer *‘met Christus’*. Hij denkt eenvoudig aan het representatieve karakter van Hem die voor ons in de hemelse gewesten is gezeten. Wij zijn daadwerkelijk levend gemaakt, wij zijn daadwerkelijk opgewekt, wij behoren niet meer tot de doden, noch wat betreft de toestand van onze ziel, noch wat betreft het gezelschap waarin wij verkeren.³ Wij zijn daadwerkelijk levend gemaakt en opgewekt, maar wij zitten niet daadwerkelijk in de hemelse gewesten. Wij zitten daar denkbeeldig en representatief in Degene die voor ons voor God is. Zo bereiken wij, zoals al eerder is gezegd, het hoogtepunt van de christelijke positie.

In de brief aan de Romeinen is dit al betrokken, want *‘in Christus’* betekent daar hetzelfde als hier, maar het wordt hier op de meest volledige en krachtige manier verwoord, het wordt zo ontwikkeld dat het praktisch iets nieuws voor ons is. Wij zouden niet het recht hebben zulke dingen af te leiden, tenzij wij daarvoor een goddelijke garantie hadden, maar hier hebben wij die garantie. God heeft ons gemaakt om samen te zitten in de hemelse gewesten in Christus. Nu komt de weergave van Zijn heerlijk doel wat dit betreft. Het is *‘opdat Hij in de komende eeuwen de uitnemende rijkdom van Zijn genade zou*

3 Het zal worden opgemerkt dat ‘samen’ de vereniging van Jood en heiden suggereert, aangezien later in ver. 16 wordt gesproken over de verzoening ‘in één lichaam’ door het kruis. Wij zijn dus niet alleen individueel levend en opgewekt, maar juist doordat alle gelovigen zo zijn, hebben wij een gemeenschappelijk leven en een gemeenschappelijke positie, waarin het eerdere onderscheid van Jood en heiden niet kan treden. - S.R.

betonen in goedertierenheid over ons in Christus Jezus.' We hoeven dan niet verbaasd te zijn dat de plaats zo'n plaats van verwondering moet zijn! Als God datgene gaat tonen wat inderdaad de vrucht is van het werk van Christus en de weergave van de volle doeleinden van Zijn hart, dan is het zeker waar dat daarvoor de grootst mogelijke zegen nodig is. God handelt als het ware, hoewel alleen genade dat zou kunnen zeggen, voor eigen rekening; maar dan is het met betrekking tot ons genade en niets dan genade. Hij voegt dat hier helemaal toe: *'Want uit genade bent u behouden, door het geloof;* en alsof dat nog niet genoeg was, voegt hij eraan toe: *'en dat niet uit u.'* dat wil zeggen, zoals hier zeker bedoeld wordt, het geloof zelf is niet van ons. Het is niet van ons, maar het is Gods gave.

Er is dus geen beginsel van werken, waarop iemand zich kan beroemen; nee, als je het over werken hebt, dan zijn wij Zijn werk, en wel op zo'n manier als Hij in het begin in de schepping zelf heeft gewerkt. Wij zijn Zijn nieuwe schepping, *'Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus.'* Dit is wat ons natuurlijk in dat tafereel brengt waarover de brief aan de Galaten ons heeft gesproken. Het is het werk van God in ons dat dit tot stand heeft gebracht, en *'Hij heeft ons geschapen tot goede werken'*, zulke werken *'die God tevoren heeft bereid, opdat daarin zienden wandelen'*. Hij heeft ons een natuur gegeven die in ons vruchtbaar zal zijn op de wijze die Hij wenst. Hij weet wat Hij doet en Zijn doelen kunnen niet mislukken. Dus, armzalig (als we naar onszelf kijken,) zoals we terecht van onszelf mogen denken, de komende heerlijkheid zal de volledige verwezenlijking tonen van alles wat Hij in zijn hart had te doen; en de broeders van Christus zullen zodanig zijn dat Hij zich zelfs op deze wijze niet zal schamen zijn broeders te noemen.

Deel 3 - Het geheimenis van de Gemeente als huis van God en lichaam van Christus

Efeze 2:11 - 4:16

3.1 Eén nieuwe mens en één woonplaats van God

Efeze 2:11-22

3.1.1. De vroegere positie van de heidenen

Nadat we dus de individuele christelijke positie hebben gehad die de Geest van God goed maakt voor de ziel, komen we nu tot dat wat de vrucht van de Geest is, die ons samen en met Christus boven verenigt. De Gemeente wordt hier in de eerste plaats gezien als het lichaam van Christus, en vervolgens als het huis van God. De relatie van de bruid komt nog niet aan de orde. De apostel gaat nu terug om commentaar te geven op wat zij waren aan wie hij schreef, als *'u vroeger de volken in het vlees en onbesnedenen werd genoemd'* (vers 11) door datgene wat uiteindelijk slechts de *'besnijdenis die in het vlees met handen gebeurt,'* maar nog steeds in de staat van voorrecht, als het volk van God op aarde. De heidense toestand was die van

totale dwalers, die God de rug hadden toegekeerd en die, wat de massa betreft, waren achtergelaten in de staat die zij hadden gekozen. Zij waren ‘zonder Christus’ (vers 12), ‘vreemdelingen’ ook ‘aan het burgerschap van Israël’, ‘vreemdelingen van de verbonden der belofte’; zij hadden ‘geen hoop’, dat is geen terecht gefundeerde hoop, weinig in feite van welke aard dan ook, en waren ‘zonder God in de wereld’, een vreselijke positie, maar hij haalt die hier slechts aan, om de tegenstelling nu wonderlijker te maken.

3.1.2 Samengebracht in Christus tot één nieuw mens

In Christus Jezus zijn zij, die ‘veraf’ waren, ‘nabij gekomen’, nabij gekomen tegen oneindige kosten, door het bloed van Christus; hetgeen tegelijk de enormiteit van de zonde in de ogen van God verklaart en de oneindige liefde die de noodzakelijke prijs kon betalen. Dat wat de zonde van de wereld in haar volle omvang heeft verklaard, is dat wat haar heeft weggedaan voor ieder die gelooft. Hijzelf is ‘onze vrede’, en dit in een dubbel karakter. Ten eerste, zoals de apostel het hier zegt, heeft Hij Jood en heiden ‘één’ gemaakt, door ‘de scheidsmuur van de omheining’ weg te breken (vers 14). Wat was eigenlijk Jood of niet-Jood, als beiden dood waren in overtredingen en zonden? Alle onderscheid verdwijnt noodzakelijkerwijs in de dood en wanneer beiden vrede voor zich moeten hebben, zijn beiden praktisch ver van God verwijderd, ongeacht de uiterlijke nabijheid. In feite was juist de wet waarop de Jood prat ging, de wet van geboden en verordeningen, zelf de vijandschap, dat wil zeggen een oorzaak van afstand tussen God en de mensen (vers 15).

Niet alleen kon het geen nabijheid brengen, maar zolang het in stand werd gehouden, hield het de mensen feitelijk op een afstand van

God. Het was de aanklager van de Jood die zich erop beroemde. Het was datgene wat de zonde die het blootlegde buitengewoon zondig maakte. Zo was het de vijandschap die Christus ontmoette en afschafte in Zijn kruis. Dit alles is voor ons uitgewerkt in vorige brieven, maar nu wordt het in verband gezien met de Gemeente als lichaam van Christus, waarvoor Jood en heiden samen moesten komen en beiden tot God moesten worden gebracht. De vijandschap was niet alleen in haar uitwerking tegen de Jood, want de toestand van de Jood was slechts de toestand van de mens grondig blootgelegd. Daarom moest de vijandschap worden gedood (een sterk woord ervoor gebruikt) door dat kruis dat de straf ervan was, genomen en dus verwijderd van hen voor wie het was genomen. Zo zijn Jood en niet-Jood in Christus samengebracht in *'één nieuwe mens'*. Hij zegt niet zomaar *'één lichaam'*, want Christus, het Hoofd, wordt hier ook gezien.

Het is dus *'één nieuwe mens'* en beiden zijn ook *'in één lichaam met God verzoend door het kruis'* (vers 16). Hij kon niet zeggen dat de *'nieuwe mens'* verzoend was, alleen omdat dat gebracht wordt in Christus. Daarom was het hier eenvoudigweg *'in één lichaam'*. De volledige aankondiging hiervan moet worden gegeven als het evangelie wordt gegeven. Christus is dus gekomen en heeft de vrede verkondigd. We hebben daar Zijn komst in de wereld overwogen, maar nu effectief gemaakt door het werk van het kruis, zodat Hij vrede predikt; wie ook het gebruikte instrument mag zijn, toch is Hijzelf duidelijk de grote Verkondiger ervan. Dichtbij komend, zoals Hij gedaan heeft aan hen die veraf zijn, is de afstand tussen hen en God beëindigd en voorbij. Hij vond niemand die geen vrede nodig had. Zij moest worden verkondigd aan *'hen die veraf waren en hen die nabij waren'*, en nu hebben *'door Hem'* *'beiden toegang'*, door de ene

Geest die aan beiden is gegeven, tot God als Vader. Zo is niet alleen aan Gods kant de afstand opgeheven, maar ook aan onze kant.

God zelf heeft, door het werk van de Geest, ons zo in de positie gebracht die het kruis ons praktisch had gegeven. Hier is dan de eerste echte verklaring van het lichaam van Christus, zoals wij die rechtstreeks zien, de openbaring van het geheimenis dat in andere tijden onbekend was voor de mensenzonen, maar nu is geopenbaard. We hebben nog niets, zoals in Korinthe, over de relatie, in eigenlijke zin, of tenminste over de activiteit in de relatie van hen die op deze wijze zijn samengebracht. Er wordt later op teruggekomen, maar nu gaat het vooral om de verhouding van het Hoofd tot het lichaam, waarover Hij al eerder heeft gesproken, en met de implicatie van de zegen die daaraan voor Zijn volk verbonden is. Hij die Hoofd is van de Gemeente is '*Hoofd over alle dingen*' en zo worden alle dingen dienstbaar gemaakt aan het volk dat Zijn werk nabij heeft gebracht.

3.1.3 Opgebouwd tot één geestelijk huis

Zo hebben wij in het eerste deel van de brief de verhouding tot de Vader als kinderen gehad. We hebben zojuist de relatie gehad met Christus als Zijn lichaam. Dit is, natuurlijk, tot Christus als Mens dus; zijn menselijkheid is ervoor nodig, en nu hebben we de verhouding tot de Geest als het huis van God, inwonend van Hem. Het lichaam en het huis zijn slechts, op deze manier, verschillende aspecten van de Gemeente. De Geest van God woont in het lichaam, een waarheid die zijn overeenkomstige voorstelling heeft in het feit dat het ook in ons lichaam is dat de Geest woont. Wij herinneren ons ook dat bij de Heer persoonlijk over zijn lichaam wordt gesproken als de tempel van God. Zo wordt het lichaam in deze zin ook de tempel

van God, omdat het in feite datgene is waarin de Geest Zich toont, waardoor Zijn geest kenbaar wordt gemaakt.

Dat is de gedachte aan het lichaam. Hier wordt eerder gedacht aan de heerlijkheid voor God die daaruit voortvloeit. Het door de Geest bewoonde huis wordt een *'heilige tempel'*. De apostel verwijst daarom opnieuw naar hun toestand als *'vreemdelingen en bijwoners'*. Nu zijn zij *'medeburgers met de heiligen'* (vers 19), natuurlijk niet met Israël, hoewel zij zo genoemd kunnen worden in het Oude Testament; maar zij die in feite dicht bij God zijn gebracht, het overblijfsel van Israël, maar nu in een andere en nauwere relatie, zijn degenen met wie de niet-Joodse Efeziërs medeburgers zijn gemaakt. Dat is aan de menselijke kant. Aan de goddelijke kant, behoren ze tot het huisgezin van God. De gedachte aan de tempel moet worden genuanceerd door dit, dat het nu een levende tempel is, niet een huis met handen gemaakt, maar God die woont en wandelt in zijn volk. Dit alleen geeft natuurlijk een vollere waarheid aan het karakter van de tempel waar de apostel verder op ingaat; stevig gebouwd op het *'fundament van apostelen en profeten'* (die, zoals we zien door de volgorde hier, en zoals we straks vollediger zien, van het Nieuwe Testament alleen) *'terwijl Jezus Christus Zelf de hoeksteen is,'* Degene die in Zichzelf als het ware de twee zijden van het gebouw, - de Jood en de heiden, - samenbrengt, terwijl Hij het fundament is van het geheel.

De *'apostelen en profeten'* zijn niet het fundament, maar zij leggen het fundament. *'Niemand kan een ander fundament leggen dan het fundament dat gelegd is, namelijk Jezus Christus'.* (1 Kor. 3:11) In Christus is daarom het hele gebouw goed in elkaar gezet. Geen enkele gedachte kan uitdrukken wat Christus is voor Zijn volk. Zij zijn op

Hem gebouwd, maar zij groeien ook in Hem op en zo groeiend zullen zij voor eeuwig een *'heilige tempel in de Heer'* zijn (vers 21). De titel die Hem hier wordt gegeven, toont Zijn gezag erover. Hij is in feite de Leider van de lofzangen van Zijn volk en Degene die, zoals we kunnen zeggen, ook hun lofzang is. Maar Hij wil niet dat wij de tempel alleen maar beschouwen als een toekomstige zaak; dat zou ons de huidige zegen ervan onthouden. Daarom voegt hij eraan toe dat wij *'samengebouwd zijn tot een woonplaats van God'* in Christus. Het gebouw is nog niet voltooid, maar het is toch een feitelijk bestaan. Het is een huis waarin Gods lof al begonnen is, een *'woonplaats van God'*, niet zoals die van Israël vroeger, maar *'in de Geest'*. Deze dingen zijn vooralsnog eenvoudigweg afgebakend, zoals we kunnen zeggen, en voor ons geschetst. De praktische uitwerking zullen we elders vinden. De gehele drie-enige God staat in relatie tot ons, Vader, Zoon en Geest, en wij hebben een verschillend karakter en zegen in relatie tot elk van hen, waarbij Christus zelf, zoals wij weten, de grond van het geheel is.

3.2 De bediening van het geheimenis

Efeze 3:1-13

We komen nu bij de bediening van het geheimenis, met de duidelijke verklaring dat het waarheid is die absoluut nieuw is, zodat we het niet mogen verwarren met iets in het Oude Testament, behalve natuurlijk wat daar typisch wordt gegeven; maar typen hebben hun uitleg nodig en zijn daarom niet in tegenspraak met de waarheid die

ze bevatten, omdat ze 'in God verborgen' zijn totdat de tijd komt voor de openbaring.

Paulus verklaart hier dat hijzelf en geen ander degene is die belast is met de opdracht deze dingen te verkondigen. De genade aan de naties hangt duidelijk samen met dit karakter van zijn onderwijs. Zijn plaats, verworpen om Christus' wil, is het zegel van zijn bediening aan de heidenen; genade aan de heidenen was genade in haar volle omvang, en het beheer van deze genade was duidelijk aan hem opgedragen. Het geheimenis werd hem door openbaring bekend gemaakt. Hij had er al eerder kort over geschreven (men zou zeggen, in de brief aan de Galaten), hoewel er geen ontwikkeling is van de aan hem bekendgemaakte waarheid zoals hij die nu bekend maakt, maar het feit van wat God aan hem had toegevoegd boven anderen wordt daar bevestigd en dat is waar hij hier naar verwijst, waardoor zij bij het lezen ervan zijn '*kennis in het geheimenis van Christus*' zouden kunnen begrijpen. Hij spreekt over de manier waarop hij in deze kennis is gekomen, niet over de inhoud van de kennis zelf.

Hij werd zelfs door de andere apostelen beschuldigd van datgene wat hen te boven ging. Nu spreekt hij erover als iets geheel anders dan wat ooit eerder was geopenbaard. '*In andere geslachten aan de zonen van de mensen niet bekend is gemaakt, zoals het nu in de Geest geopenbaard is aan zijn heilige apostelen en profeten.*' (vs. 5) Hij verenigt op zijn manier de namen van anderen met zichzelf, en deze waren ongetwijfeld de uitdelers onder hem van datgene wat voor hem allereerst een persoonlijke openbaring was. Dit is wat overal in de brieven moet worden begrepen als de betekenis van die geheimenissen die het christendom in feite kenmerken in wat er

eigen aan is, - het geheimenis (niet zonder een verwijzing, zonder twijfel, naar de bekende heidense geheimenissen) was datgene wat aan de discipelen werd geopenbaard, wat buiten deze openbaring niet kon worden begrepen, en wat, zoals geopenbaard, alleen door het geloof zou worden begrepen. Het was nog niet iets dat aan de mensen in het algemeen bekend was gemaakt, zoals dat na verloop van tijd natuurlijk wel het geval zal zijn. Er zijn drie dingen in deze mysteries waarover hier wordt gesproken.

Ten eerste, dat de heidenen mede-erfgenamen zouden zijn, erfgenamen op gelijke voet met de Joden, of liever met de Joodse gelovigen. Dit vinden we dus nergens in het Oude Testament. Er zijn zegeningen voor de volken en de komende wereld, maar de Jood is altijd het hoofd, en de niet-Jood de staart; er is geen gezamenlijke erfgenaamschap, geen gelijkheid. Het erfdeel zelf is daarom ook anders dan wat de beloften van het Oude Testament openbaarden. Het ligt in een heel andere sfeer. De christelijke zegeningen liggen in de hemelse gewesten, en de erfenis is, zoals reeds is aangetoond, een erfenis met Christus. Zo zijn wij ook mede-erfgenamen, in een hogere en heerlijker positie dan waarover het Oude Testament ooit sprak voor welke heiligen dan ook. Dat is het eerste punt; ongetwijfeld als eerste genoemd, omdat het het meest in verband lijkt te staan met de waarheid van het Oude Testament, hoewel het in feite anders is. Het Oude Testament sprak zeker van erfopvolging, maar niet in enige zin van een lichaam zoals de Gemeente is, een gemeenschappelijk lichaam, zoals we het kunnen noemen, waarbij we hier steeds hetzelfde woord gebruiken, dat ons Joden en niet-Joden op de meest volstreckte gelijkheid toont, - een lichaam waarin Joden en niet-Joden gelijkelijk leden zijn, het lichaam van Christus,

waarvan we natuurlijk al volledig verzekerd zijn. Er is absoluut niets dat ook maar een mogelijke grond voor verwarring met de Israëlitische beloften zou kunnen geven.

De derde zaak is dat heidenen en Joden door het evangelie gezamenlijk deelgenoten zijn van de beloften in Christus Jezus. Ook hier wordt nergens in het Oude Testament gesproken over een plaats in Christus. Christus is Koning en Heer van Zijn volk. Zij worden nooit met Hem vereenzelvigd zoals nu van christenen wordt gezegd. De belofte in het Oude Testament was dus niet zo'n belofte. Hij noemt het hier belofte, niet omdat we de plaats niet al hebben, waarvan we volledig verzekerd zijn dat we die hebben; maar omdat deze, zoals al het andere, wacht op haar volledige openbaring en volmaakte zegening in de komende eeuwigheid. Van dit evangelie, met de vreugde van zulke dingen al in de ziel, was Paulus dienaar geworden '*naar de gave van de genade Gods, die hem gegeven is*', '*naar de werking van zijn kracht*'. Er was inderdaad kracht nodig om hem in de hoogte van zo'n plaats als deze te ondersteunen, om hem in staat te stellen het in volle werkelijkheid te prediken, waarbij niets de zegen in de ogen van de mensen zou verminderen. Hij voegt eraan toe dat deze genade is gegeven aan iemand '*die minder is dan de minste van alle heiligen*' (vs. 8), iets waarvan degenen die God kennen zullen beseffen dat het volkomen passend is; hoe zwakker het vat, hoe duidelijker het is dat 'de voortreffelijkheid van de kracht' 'van God' is en '*niet van de mens*'.

De sterke taal heeft niets in zich dat voor hem gespannen of overdreven is, maar hij heeft altijd dat voor ogen waaruit God hem trok, en dat zich voor hem had geopenbaard in de duidelijkste en meest volmaakte genade die er kon zijn. De vroegere tegenstander en vervolger van

Christus' volk draagt altijd de herinnering hieraan met zich mee. Maar wat een boodschap van goed nieuws, van de onnaspeurlijke rijkdom van Christus, van oneindige dingen in hun karakter, die, hoewel zeker gekend, toch geheel aan de kennis voorbijgaan. Het mysterie werd nu, op deze manier, door hem uitgedeeld, - een mysterie dat van oudsher verborgen is in God, die alle dingen heeft geschapen, en die altijd handelt in dat karakter van macht dat dit noodzakelijk maakt. Eens de Schepper, want Hij is nu de nieuwe Schepper, een voltooiing waarnaar alle eeuwen hebben toegewerkt en waarvoor zij de weg aan het bereiden waren. Niet alleen aan de heidenen werd deze openbaring gedaan, maar ook engelen, *'overheden en machten in de hemelse gewesten'* werden getuige van *'de veelvoudige wijsheid van God'* die nu door de Gemeente bekend wordt gemaakt, het doel van de eeuwen in Christus Jezus (vers 10).

Wij zijn voortdurend geneigd te vergeten dat er anderen dan wijzelf zijn die diep betrokken zijn bij deze openbaring. De aarde is niet geïsoleerd van de rest van Gods schepping, maar Zijn doel verbindt alles met elkaar en werkt voor de volle zegen van allen. Wij missen veel, als wij daarom alleen maar denken aan de onbeduidendheid van de aarde, alsof, bijna, datgene wat God op haar deed ook verhoudingsgewijs onbeduidend moet zijn; maar het is duidelijk dat hier een werk is gedaan dat nergens anders is gedaan, en dat nooit herhaald kan worden; een werk dat God op zo'n manier heeft getoond dat de eindeloze eeuwen van de eeuwigheid en de grootste uitgestrektheid van het heelal er gelijkelijk mee gevuld zullen zijn. Wat een dingen om te bedienen! Hoe geschikt en noodzakelijk voor iemand die op deze wijze door God is opgenomen, hoewel hij alle christenen met zich verenigt, om door het geloof in Christus

toegelaten te worden tot '*vrijmoedigheid en toegang in vertrouwen*' tot God. Daarom smeekt hij de Efeziërs niet moedeloos te worden over zijn beproevingen voor hen, die in feite een oorzaak van heerlijkheid voor hen waren. Ze hielpen allemaal mee zodat de '*uitnemendheid van de kracht*' van dit alles '*van God*' nog duidelijker te maken, en Hij die in hen was, kon daarom niet voor hen worden neergeworpen.

3.3 Christus verblijft in het hart door het geloof, wij worden vervuld in de gehele volheid van God

Efeze 3:14-21

Dit gedeelte sluit met een gebed dat vaak vergeleken is met het gebed in het eerste hoofdstuk, een vergelijking die ook veel weg heeft van een contrast. Hij is serieus in datgene waarvoor hij bidt. De uitdrukking '*Ik buig mijn knieën*' wijst daar duidelijk op. Het hele lichaam getuigt als het ware van dat ernstige verlangen dat zijn ziel vervult en dat hij nu richt, niet tot '*de God van onze Heer Jezus Christus*', niet tot God in die hoedanigheid, maar tot '*de Vader van onze Heer*'. Het gebed heeft te maken, niet zoals voorheen, met de kennis die hij de heiligen zou willen geven van de omvang van hun zegen. Dat is voorbij, en nu verlangt hij dat zij vervuld worden met de genegenheden die passen bij hen tot wie God op deze wijze is genaderd; maar toch denkt hij na over wat we net gezien hebben, dit doel van God vervuld in de heiligen, als te maken hebbend met '*elke familie in de hemelen en op aarde*' (vs. 15).

Want naar Hem, zegt hij, van de Vader van onze Heer Jezus Christus, wordt elke familie genoemd. Het moet niet zijn *'de hele familie'* zoals in de gangbare versie, wat juist het onderscheid dat de apostel hier wil benadrukken teniet doet, een onderscheid dat de eenheid van zegen die hij hier voor zich heeft alleen maar duidelijker en mooier maakt. Engelen en mensen, om niet verder te spreken, zijn verschillende families, op het eerste gezicht ver genoeg van elkaar verwijderd. De engelen *'die uitblinken in kracht'* zijn van nature duidelijk van een hogere orde dan de mens is, die verenigd is met het stof van de aarde, opdat hoogmoed voor hem verborgen blijft; maar wanneer wij beseffen wat de goddelijke genade heeft gedaan, verschijnt deze menselijke familie in een heel ander karakter. Christus is met hen een relatie aangegaan op een manier die Hij niet is aangegaan met de engelen.

'Want, inderdaad, niet engelen neemt Hij aan, maar Hij neemt het nageslacht van Abraham aan' (Hebr. 2:16). Zo hebben de mensen een deel in Christus waarop geen engelen aanspraak kunnen maken. Het werk dat voor hen is gedaan, hoewel hun zonden het noodzakelijk maakten, is voor niemand anders gedaan. Het is een mens die op de troon van de Vader zit, en geen engel. Goddelijke genade heeft zich, juist door het opnemen van de laagste van Gods geestelijke schepselen, alleen maar meer geopenbaard, en ook dit maakt de hoogste plaats van zegening voor hen noodzakelijk. Maar worden de engelen hierin dan gepasseerd? Zijn de andere families van God vergeten? Het is duidelijk dat wat de apostel reeds heeft gezegd, aantoonde dat dit niet het geval is en kan zijn. De Armen die de mens omsluiten door het feit dat hij het verst verwijderd en verloren is, zijn ook om alle anderen heen geslagen. Deze Vaderlijke verhouding die God

noodzakelijkerwijs tot Zijn schepselen heeft, wordt nu gekenmerkt door deze verhouding, - Eén die onder deze schepselen is neergedaald en die in Zichzelf de schepping aan God heeft gekoppeld, zoals wij kunnen zeggen. Hebben de engelen hierdoor niets gewonnen? Dat zeiden zij niet, toen Christus op aarde geboren werd en zij de hemel openden om hun lof te verkondigen. Gods welbehagen was in de mensen, maar hoeveel openbaarde dat ook van God aan hen - van de Vader, die ook hun Vader was?

Daarom bidt de apostel nu dat God hun *'naar de rijkdom van zijn heerlijkheid met kracht gesterkt wordt door zijn Geest in de innerlijke mens'* (vs.16). Zijn heerlijkheid wordt inderdaad in al haar volheid geopenbaard. Hij verlangt dat dit door ons in het hart gerealiseerd wordt, maar met welk doel? Niet opdat tekenen en wonderen zouden tonen wat God werkt, maar *'opdat Christus zou wonen'* in het hart door het geloof. Deze Christus, in wie al Gods bedoelingen zijn verenigd en met wie wij in zo'n heerlijke en tedere relatie zijn gebracht, moge Hij door het geloof in ons hart wonen, niet alleen een bezoeker zijn, die als het ware grillig en onvolmaakt wordt gekend, maar daar wonen opdat wij *'geworteld en gegrond in de liefde'* zouden zijn (vs. 17), opdat de liefde die in Hem geopenbaard is, datgene zou zijn waaruit wij voortdurend zouden putten en waarin wij ook gevestigd zouden zijn, een volmaakte liefde, die alle vrees verwerpt en alle afstand weigert.

'Geworteld en gegrond,' - zo alleen zijn wij geschikt om *'met alle heiligen,'* *'de breedte, lengte, hoogte en diepte'* te begrijpen, Hij zegt niet waarover. Het is zeker niet over de liefde dat hij spreekt, want hij gaat onmiddellijk verder met te zeggen dat dit grenzeloos is, dat

dit de kennis te boven gaat. ‘*Breedte, lengte, hoogte en diepte*’ (vs. 18) hebben natuurlijk betrekking op Gods wegen, op wat Hij doet:

- De *breedte* van Zijn werk omvat al Zijn schepselen.
- De *lengte* ervan is van eeuwigheid tot eeuwigheid.
- De *diepte* ervan kan alleen goed gekend worden door die diepte waartoe Christus voor ons is afgedaald
- De *hoogte* door die plaats die Hij ons bij Zichzelf heeft gegeven

Maar als we deze dingen goed begrijpen, zijn het in feite metingen, in zekere zin, van datgene wat niet gemeten kan worden, zodat hij er onmiddellijk aan toevoegt: ‘*De liefde van Christus te kennen, die de kennis te boven gaat*’, zoals de metingen die wij van de hemelen hebben, bezien vanuit perspectieven die wij hier op aarde hebben verkregen. Zij geven ons aan, - hoeveel! maar laten ons toch inzien, dat wij niet in staat zijn de omvang van deze liefde volledig in te schatten; maar zelfs nu zal het gevolg ervan zijn, dat wij ‘*vervuld zullen worden tot de hele volheid van God*’ (vs. 19). Dit is wat in Christus is.

‘*In Hem,*’ zoals Kolossenzen ons zegt, ‘*woont de hele volheid van de Godheid lichamelijk,*’ en er wordt aan toegevoegd: ‘*Wij zijn voleindigd in Hem.*’ (Kol. 2:9) Deze Goddelijke volheid houdt ons vast, hoewel wij haar niet kunnen vasthouden. Wij zijn, zoals vaak is gezegd, als een schip dat in de oceaan is gedompeld en dat, natuurlijk, de oceaan niet kan vasthouden, maar welke zich in de oceaan bevindt en die ook erdoor is omringd. Goddelijke volheid, vervuld worden met dat wat toch oneindig is, hoe natuurlijk is het om te denken dat de apostel hier in zekere zin de nuchtere inschatting van de

dingen heeft uitgeput! Het is alsof hij op die gedachte vooruitloopt, dat hij onmiddellijk zegt: *‘Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken... Hem zij de heerlijkheid.’* (vs. 20) Wat een prachtig verband! Denk aan waar hij zojuist over gesproken heeft. Het is echter niet zo dat hij bedoelt dat God in staat is om meer te doen dan ons te vullen met al de volheid van God, maar dat wat betreft alles wat wij erover zouden kunnen denken, Hij in staat is om elke maat die wij kunnen maken te overtreffen.

Wij mogen vragen, maar Hij kan alles overtreffen wat wij kunnen vragen. Wij kunnen denken, maar Hij gaat ons nog steeds te boven, en boven ons in een kracht die ook in ons werkt, zoals de apostel hier zegt, een kracht die natuurlijk de kracht van de Heilige Geest is. Zo heeft Hij zich van ons meester gemaakt om de Gemeente tot het vat van Zijn lof te maken, niet alleen voor de huidige tijd, maar op een manier die niets te boven zal gaan, voor altijd: *‘Hem zij de heerlijkheid in de Gemeente en in Christus Jezus tot in alle geslachten van alle eeuwigheid.’* (vs. 21) Hoe lijkt hij daar als het ware de hele geschiedenis van de toekomst te overzien, vervuld van voortdurende wonderlijke en nieuwe vertoningen, ook aan nieuwe toeschouwers van Gods goedheid en macht, en bij dit alles en te midden van dit alles zal het vat van Zijn heerlijkheid nog steeds de Gemeente zijn, in Christus Jezus. Denk er aan, dat dit is waar God ons in heeft gebracht! Is het mogelijk, zou men vragen, aan een openbaring als deze nog meer toe te voegen?

3.4 Praktische resultaten voor de Gemeente

Efeze 4:1-16

We komen nu, volgens de volgorde die we in de hele Schrift vinden, tot de praktische resultaten van dit alles. Waarheden zoals wij die hebben overwogen moeten zeker van het meest praktische karakter zijn. Alle leer is dat in feite. Het daaruit voortvloeiende voorschrift moet noodzakelijkerwijs lager zijn dan de leer zelf. De oorzaak is meer dan het gevolg en kan in dit geval zelfs niet volledig worden afgemeten aan het gevolg.

3.4.1 De basis van de eenheid

Wij hebben hier allereerst de eenheden die de apostel ons wil laten opmerken. Er zijn zeven eenheden, het getal dat, zoals wij weten, spreekt van een volmaaktheid, die eigen is aan God. Hij herinnert ons er allereerst aan dat, wat hemzelf betreft, het de gevangene in de Heer is die spreekt. Hij die ons de kracht van de waarheid over zichzelf heeft getoond in de plaats die het hem onder de mensen heeft gegeven, mag ons vermanen om *'te wandelen waardig de roeping waarmee wij geroepen zijn'*. De *'roeping'* omvat alle zegeningen die we hebben bekeken. Het is dit waarmee Gods stem ons voortrekt, een stem die ook kracht in zich heeft om haar wil te volbrengen; maar wat is dan het gepaste antwoord daarop van onze kant? *'Alle nederigheid en zachtmoedigheid met lankmoedigheid, elkaar in liefde verdragend.'*

Het noodzakelijke gevolg van met God te maken hebben is dat het ons in die lage plaats voor Hem zet, de plaats van iemand bij wie

dus de hoge en heilige, die de eeuwigheid bewoont, kan wonen. Om met God te zijn moeten wij besef hebben van wie God is, voor Hem staan met het bewustzijn van het nietigheid van het schepsel, maar we hoeven daardoor niet ontmoedigd of benauwd worden, integendeel, we mogen alleen maar meer de heerlijkheid beseffen van de ongelooflijke neerbuigendheid van God ten opzichte van ons. Wij leven in een wereld van lijden, waar de zonde lijden heeft veroorzaakt, en waar zelfs de overgebleven zonde in elkaar ons ook laat lijden; het lijden van elkaar roept dus in ons, zoals God het wil, alleen maar meer die Christelijke genade op, die alleen maar gelegenheid vinden om volledig tot hun recht te komen waar er zo'n vraag naar is. De nederigheid die hier de eerste gedachte is wordt in ons zachtmoedigheid, en vervolgens, met betrekking tot anderen lankmoedigheid en het verdragen van elkaar, niet het eenvoudig aanvaarden, als het ware, van waar we niet aan kunnen ontkomen, maar *'in liefde'*. Wij moeten dus *'ijverig zijn'* om *'de eenheid van de Geest te bewaren in de band van de vrede'* (vs. 3).

Wij hoeven deze eenheid niet te maken, dat is duidelijk. De Geest die in ons allen woont, heeft haar gevormd, maar wij moeten haar bewaren *'in de band van de vrede'*. Het is ook niet de eenheid van het lichaam waarover hij spreekt. Dat is zelfs niet aan ons om te bewaren, maar de Geest is datgene wat het lichaam inspireert en laat samenwerken tot gemeenschappelijke zegen. Het is dus geen eenheid in vorm alleen, zoals de eenheid van het lichaam zou kunnen zijn. Het is de eenheid die gekenmerkt wordt door wat de Geest zelf is, en om het te behouden moet soms ook iets gedaan worden wat eerder in strijd lijkt te zijn met de eenheid van het lichaam. De leden van het lichaam kunnen in die hoedanigheid niet van Christus worden

afgesneden. Maar als we de zaken bekijken zoals ze hier zijn, kan het beeld voor ons eerder die zijn van het menselijk lichaam zoals we dat kennen op de plaats van zonde en dood en waar één lid soms zelfs moet worden afgesneden voor het welzijn van het geheel. De eenheid van de Geest is een heilige eenheid. Afscheiding van het kwaad is er een essentieel kenmerk ervan, en hier kan het ons verder brengen dan wat de loutere gedachte aan één lichaam lijkt te omvatten. De eenheid van de Geest is een levende eenheid, en wij moeten ijverig zijn om die te bewaren. Hoeveel dingen zijn er in feite die daarmee in strijd zijn in een wereld als deze!

De specificatie van deze eenheid volgt: *‘Eén lichaam en één Geest’* (vs. 4) zijn verbonden met de *‘één hoop van onze roeping’* waarin wij geroepen zijn. Hier hebben we, zoals vaak is gezegd, de binnenste van drie cirkels die we hier aantreffen. Het *‘één lichaam en één Geest’* geven ons, kan men zeggen, het diepste karakter van eenheid, waartoe de *‘hoop op onze roeping’* noodzakelijkerwijs bijdraagt. De energie die ons voortdrijft is de energie die nu werkt tot opbouw en zegen.

We hebben dan de cirkel van de belijdenis, waarmee helemaal niet bedoeld wordt dat het om een loutere belijdenis gaat, maar die er wel ruimte voor laat. Hier hebben we *‘één Heer’*, Christus in het gezag dat Hem toekomt; *‘één geloof’*, dat wil zeggen één geloofsbelijdenis, het gemeenschappelijke waarheidsbereik dat ons allen toekomt; *‘één doop’*. Wat niet, zoals we zullen zien, de doop met de Geest is, want dat zou eerder aansluiten bij de eerste dan bij de tweede kring. Bovendien lijkt de doop waarover hier gesproken wordt, gewoon uit zichzelf, de betekenis te hebben zoals wij die gewoonlijk eraan geven; de doop met de Geest moet door een toevoeging worden uitgedrukt.

De taal wordt hier in feite analogisch gebruikt, waarbij de waterdoop analoog is aan dat wat dieper is; maar in de woorden van de apostel hier gaat het gewoon om de waterdoop, die, zoals we hebben gezien, overall verbonden is met het koninkrijk en dus met de Heer. Het is datgene waarin de Heer het eigendom is. Het is datgene wat ons in de sfeer van discipelschap brengt en dus verbonden is met het *'ene geloof'*, dat de discipelen belijden. Alles is hier dus perfect op elkaar afgestemd.

We hebben tenslotte één eenheid die breder is, *'één God en Vader van allen, die boven allen en door allen en in allen is.'* Als we uitgaan van wat we de laatste tijd hebben geleerd, kunnen we zeggen dat dit *'één God en Vader'* ons in een kring brengt die ook de engelen zelf omvat, en zo hebben we het *'over allen'* en *'door allen,'* en dan in onderscheid, als we dit inderdaad zo kunnen lezen (want dit wordt enigszins in twijfel getrokken), is *'in ons allen'* (zie HSV vert.); het kan echter ook zijn *'in allen'*(zie TELOS vert.). Hier hebben we de grote omvang van de schepping duidelijk voor ons. Hij is God van dit alles. Hij is de Vader van al zijn schepselen, en hoewel de zonde inderdaad is binnengekomen en de zegening ervan voor een tijd heeft ontsierd, is genade, zoals we weten, ook binnengekomen en heeft ons meer dan de werkelijkheid van wat we hier hebben teruggegeven. Daarom wordt in dit verband niet aan het kwaad gedacht. Het is de glorieuze aanwezigheid van Hem die alles dient, die alles doordringt, die we daarom overall kunnen vinden, als dit de waarheid is van de derde zin. Ook hier vinden we dus de gezegende drie-enige God: Vader, Zoon en Geest, allen in verbinding met ons, en wijzelf in afzonderlijke zegening ten opzichte van elke Persoon.

3.4.2 De opbouw van het lichaam van Christus

Hier zijn dus de relaties, maar we moeten nu Christus zelf zien werken voor de handhaving en manifestatie van wat bij deze relaties hoort. Er is aan ieder van ons genade gegeven, *'naar de maat van de gave van Christus'*, dat wil zeggen, alles is in Zijn hand als Heer van allen, om aan ieder af te meten wat hem is toegewezen, wat hem zijn speciale plaats geeft. De apostel verwijst ons terug naar Psalm 68:19, om ons te laten zien dat Christus is opgevaren in de hoogte, na *'de gevangenschap gevangen te hebben genomen'* (vs. 8), dat wil zeggen, alle macht van Satan gevangen te hebben genomen, *'gevangenschap'* gezet voor degene die het voortbrengt. Het is echter niet genoeg dat Hij zijn verlost bevrijdt. Hij moet hen ook verrijken. Als Hij is opgevaren, is dat om de mensen geschenken te geven; maar de apostel herinnert ons er hier aan, dat degene die is opgevaren daardoor wordt gezien als degene die is neergedaald. Wij zouden niet met recht van hemelvaart kunnen spreken met betrekking tot Hem, als Hij dat niet had gedaan. Hij was op het hoogste punt van allen. Als Hij nu is opgestegen, is dat omdat Hij in genade de plaats heeft verlaten die werkelijk van Hem was. Hij is in feite afgedaald naar de lagere delen van de aarde. Maar hier is dan een prachtige oorzaak van zegen voor ons. Degene die afdaalde is degene die nu is opgestegen. Zo vervult Hij alle dingen. Er is geen plaats tussen de diepte van het kruis en de hoogte van de heerlijkheid die Hij niet heeft bezet. Er is geen plaats waar wij kunnen zijn waar wij Hem niet voor ons kunnen vinden; en met de volmaakte kennis die Hij van alles heeft, de volmaakte kennis dus van onze noden, heeft Hij gaven gegeven. Hij wil ons bij Zich hebben waar Hij is, en Hij weet hoe laag Hij achter ons aan moet reiken. Het is dus op deze manier dat Hij *'sommige apostelen en*

sommige profeten en sommige evangelisten en sommige herders en leraars heeft gegeven.

Apostelen en profeten komen eerst, zoals we al gezien hebben, en leggen het fundament. Evangelisten gaan uit om anderen binnen te halen en zo het gebouw te vergroten. Predikanten en leraars zorgen voor wat van binnen is, 'tot vervolmaking van de heiligen'. Het is duidelijk dat hier niet elke gave wordt genoemd. Het kan zijn dat elke gave die Hij geeft nauwelijks genoemd kan worden, maar dat we de speciale klassen op deze manier hebben: evangelisten, die voorafgaan aan de herders en leraars, zoals hun werk vereist; terwijl apostelen en profeten in zekere zin los van elkaar staan, op een manier die gemakkelijk te herkennen is; apostelen vertegenwoordigen meer het gezag van God, terwijl de profeten spreken over mededelingen van Hem.

De herders en leraars zijn weer nauwer met elkaar verbonden dan de rest, een verband dat zeer duidelijk is, want de herder heeft te maken met wat in 1 Korinthe 12:8 *'het woord van de wijsheid'* wordt genoemd, zoals de leraar te maken heeft met het *'woord van de kennis'*. Toch zijn deze dingen geneigd samen te gaan; want het *'woord van de wijsheid'* is slechts de kracht om het *'woord van de kennis'* toe te passen op bestaande dingen, en de liefde die het volk van de Heer ter harte gaat, zal altijd geneigd zijn het *'woord van de kennis'* op deze wijze te ontwikkelen. Het is duidelijk dat de voorganger meer het volk voor zich heeft, terwijl de leraar zich meer met de waarheid bezighoudt; maar het doel is nog steeds, en in al deze gevallen, *'de vervolmaking van de heiligen'* (vs. 12). Dat is het eerste, en het is sterk individueel. Er wordt nog niet gezegd *'voor de opbouw van het*

lichaam van Christus,’ hoewel we daar direct op uitkomen, maar de *‘vervolmaking van de heiligen,’* - de individuen komen eerst. God wil niet dat wij het individu verliezen in de algemene massa. Hij wil niet dat wij het lichaam als het ware los zien van de leden. Dus de individuele heilige is het eerste wat hier wordt overwogen. Maar dan, laten we opmerken, deze *‘vervolmaking van de heiligen’* is *‘tot het werk van de bediening’*.

We moeten deze dingen niet bekijken alsof ze gewoon naast elkaar worden gezet, alsof de *‘vervolmaking van de heiligen’* hetzelfde is als *‘het werk van de bediening’*. Dat is niet de bedoeling. De *‘vervolmaking van de heiligen’*, als de heiligen leden zijn van het lichaam van Christus, zou duidelijk zijn elk lid op zijn plaats te zetten, en die plaats moet een plaats van bediening zijn, want dat is duidelijk de functie van elk lid van het lichaam. Wij hebben het hier direct na, maar alleen al de gedachte van een lid van het lichaam geeft ons een relatie van verantwoordelijkheid tot het lichaam in zijn geheel, een relatie die elk lid op een bepaalde manier eigen is aan zichzelf. Vanuit het feit zelf van wat de goddelijke genade hem heeft toegerust, heeft hij een plicht ten opzichte van het geheel om op die manier het geheel te bedienen. Zo worden de heiligen niet vervolmaakt, behalve als het resultaat het werk van de bediening van hun kant is, en dit is parallel aan de opbouw van het lichaam van Christus. Dat is wat het inhoudt. Het lichaam van Christus wordt opgebouwd door de werking van deze leden, die, hoewel zij hun individualiteit behouden (anders zou er geen bijzonder ambt zijn, zoals duidelijk is, en geen deel dat het geheel opbouwt), toch werken tot gemeenschappelijke zegen. Het geheel wordt opgebouwd door datgene, zoals hij direct zegt *‘wat elk deel levert’*.

Dit is het werk dat intussen gedaan moet worden, *'totdat wij,'* zoals hij zegt, *'allen komen tot de eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God, tot de volgroeiende mens, tot de maat van de volheid van Christus'* (vs. 13). Zo heeft hij ons teruggevoerd naar die gedachte van de *'ene nieuwe mens'* die hij ons hiervoor heeft gegeven - Christus en zijn lichaam samen. Het is duidelijk dat het lichaam inderdaad, hoezeer! moet opgroeien, wil het groeien tot de *'maat van de volheid van Christus'*. Die *'volheid van Christus'* is hier natuurlijk de Gemeente zelf; want dat, zo hebben we geleerd, is de *'volheid van Hem die alles in allen vervult'*, maar het is de Gemeente als een lichaam dat bij het Hoofd past en daarom zijn voltooiing heeft bereikt. Tot dan zijn de gaven hier nodig, en tot dan moet de *'vervolmaking van de heiligen'* doorgaan.

En let op, de *'eenheid van het geloof en van de kennis van de Zoon van God'*, deze twee bestaan bijna uit hetzelfde. Wij worden opgebouwd vanuit het Hoofd en door datgene wat ons door het Hoofd wordt overgedragen. Wij worden opgebouwd door datgene wat wij in Christus vinden. Het Hoofd ontwikkelt het lichaam, hoe weinig dat ook in overeenstemming is met het beeld, maar christenen groeien op in Christus, dat is duidelijk; en we zien hoe belangrijk het geloof is waarover hij spreekt. Welke kennis van de Zoon van God zouden wij kunnen hebben zonder het geloof? De waarheid die God ons heeft meegedeeld, ligt dus aan de basis van alles voor onze zielen; alleen moet het waarheid zijn die de Geest van God ons brengt, en die wij dus niet leren op de gewone manier waarop wij elke andere kennis kunnen leren, maar als onderworpen aan en onderwezen door Hem.

Het gevolg zal zijn dat wij niet langer baby's zullen zijn; wij zullen niet *'door elke wind van de leer heen en weer geslingerd worden, in de listen van mensen en sluwheid waarmee zij op de loer liggen om te misleiden'* (vs. 14). Er is en zal genoeg zijn, en God wil het gebruiken om Zijn volk te oefenen in de waarheid, opdat zij de waarde leren kennen van wat zij hebben, niet opdat zij zich ervan laten meeslepen; en toch zijn wij blijkbaar geneigd ons te laten meeslepen! Wat moeten we daarvoor gewaarschuwd worden! Hoeveel systemen van bedrog zijn er niet in de wereld, vergeleken met die ene waarheid die zeker ergens moet zijn, en die het enige is dat waarheid kan zijn, want er is maar één waarheid. Als de baby's door zo'n instabiliteit worden gekenmerkt, helaas, hoevelen blijven baby's, zou men denken, bijna tot het laatst toe!

Hoe gewoon is het om degenen te zien van wie we dachten dat ze goed gegrond waren in de waarheid, waarvan ze genoten hebben, en die toch door de eerste klap van de dwaling worden weggevoerd! Hoe plechtig herinnert het ons aan de noodzaak om vooruitgang te boeken in de waarheid die we hebben, als we haar willen vasthouden! We kunnen het leren als een geloofsbelijdenis zonder het ooit echt geleerd te hebben. We kunnen ons er in vele opzichten in verheugen en toch, voor dat alles, zonder het zo voor onze ziel te krijgen dat het een vitale noodzaak voor ons wordt. Het te verliezen, is als het ware het leven zelf te verliezen; nee, het is te verliezen wat dierbaarder is dan het leven; het is, tenminste in die mate, Christus zelf te verliezen. Integendeel, zegt hij hier *'de waarheid in liefde vasthoudend'*, moeten wij *'in alles opgroeien tot Hem die het Hoofd is'* (vs. 15). Hoeveel, zoals reeds gezegd, hebben wij dus allen te vorderen, hoeveel hebben wij te

leren, hoe gretig moeten wij ons lesboek doornemen, hoe moeten wij de leemten opvullen die nu in Gods woord voor ons zijn!

Als dit alles precies is wat God ons wil leren kennen, als Hij ons niet te veel heeft gegeven, als het geheel noodzakelijk is om in ons volledig en juist de gezindheid van Christus te vormen, wat moeten wij dan doen als wij nalaten voortdurend te zoeken naar meer van datgene wat weliswaar oneindig is in zijn karakter, maar waarvan God wil dat wij het in zekere zin als geheel omarmen? Willen wij als geheel, harmonisch ontwikkeld worden, dan moeten wij hiertoe overgaan. Het is dus vanuit Christus dat het hele lichaam moet worden opgebouwd - elk deel helpt daarbij, elk deel dient elk ander deel, (hoezeer lijden wij daarom onder de verwarring van heiligen van elkaar die wij tegenwoordig aantreffen) en elk deel moet ook naar zijn maat worden ontwikkeld. Hoezeer moeten wij dan voor elkaar zorgen en aan elkaar denken, zelfs goed nadenken over onszelf! Als het hele lichaam moet worden opgebouwd, moeten we daar duidelijk allemaal aan meewerken, en in de maat van elk deel bouwt het lichaam zichzelf op.

Laten we dat opmerken. Alle soorten gaven hebben hun plaats, maar er zijn geen gavevrije delen. Het lichaam als geheel bouwt zichzelf op. De gaven sluiten geen enkel deel van het lichaam uit, maar zijn integendeel bedoeld om elk lid aan te zetten tot de meest volledige activiteit. Alles wat we hebben, hebben we om mee te dienen; alles wat we hebben is zowel verantwoordelijkheid als voorrecht. En laten we opmerken dat deze opbouw alleen in liefde kan plaatsvinden. Dat is de geest van dit alles. Dat is de enige mogelijke geest die ware bediening voortbrengt, en liefde zal dat altijd doen. Hoe is het

mogelijk, als wij anderen liefhebben, hen te zien in de nood waarin zij verkeren en niet te trachten die nood te bedienen? En hoe weinig zullen wij toestaan dat enige gedachte aan onze ontoereikendheid ons verhindert de toereikendheid te beseffen van Hem die ons allen samenvoegt om in ons het ware karakter te volbrengen van een dienaar, dat alleen Zijn karakter is dat de dienaar is voor ons allen! Hoe kunnen wij in enige juiste gemeenschap met Hem zijn zonder dienaren te zijn naar het patroon van Zijn genadige bediening?

Deel 4 - Manieren die hierbij passen

Ef. 4:17-5:21

Het vierde deel brengt ons, zoals altijd, bij de wegen die passen bij wat al voor ons is geweest. Wij vinden hier de individuele toepassing. De Gemeente als geheel, de verhouding van de leden tot elkaar en wat uit die verhouding zou voortvloeien, komt niet voor ons.

4.1 Wandelen in waarheid

In de eerste plaats hebben wij de waarheid *'zoals die in Jezus is'* en *'de nieuwe mens... die overeenkomstig God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid.'* (vs. 24) De apostel doet een beroep op hen, dat nu God hen gescheiden heeft van alles wat zij van nature van zichzelf waren, zij nu niet moeten wandelen zoals andere heidenen wandelen, maar naar de waarheid in Jezus. Hij schetst een sterk beeld van die oude heidense wandel. Het was *'in de vruchteloosheid van hun denken'*, zegt hij, *'verduisterd in hun verstand, vreemd aan het leven van God, wegens de onwetendheid die in hen is, wegens de verharding van hun hart.'* (vs. 18) Wat een ernstig beeld van de duisternis van de natuurlijke toestand en de onwetendheid die moreel is, waardoor alles

verdraaid wordt. Aan de andere kant, zoals hij ons straks zal zeggen, is de heiligheid die ons toebehoort de heiligheid van de waarheid.

Wij zijn verlost van de schaduwen, gebracht in de werkelijkheid van de dingen. Zodat heiligheid nooit minder is dan de dingen in feite behandelen zoals ze zijn. Geloof is geen enthousiaste kijk op het leven of op iets anders. Het is eenvoudig het ware uitzicht dat wordt verkregen doordat God voor de ziel staat, doordat het licht erop is gekomen. Christus was nu het Voorwerp voor hen. Zij hadden Hem gehoord en *'in Hem onderwezen, zoals de waarheid in Jezus is.'* Hij zegt niet, zoals de waarheid in Christus is. De waarheid *'in Jezus'* is de praktische wandel, zoals Zijn wandel was. Hij zegt daarom *'Jezus'*, omdat hij denkt, niet aan een plaats die wij in Hem hebben of aan de resultaten van Zijn werk voor ons, maar eenvoudig Zijn voorbeeld, en Jezus is de naam die bij Hem hoort zoals hier in de wereld, maar het was die Christus die zij hadden geleerd. Het is zoals wij Hem zien in de wereld dat wij beseffen wat Hij is.

Christus, als zodanig, is een Voorwerp van geloof, zoals we kunnen zeggen, terwijl Hij als Jezus in de sfeer van het praktische leven is gekomen, geleefd voor onze ogen. Wij zien de waarheid in Hem. *'Zolang Ik in de wereld ben,'* zegt Hij, *'ben Ik het Licht van de wereld.'* (Joh. 9:5) Bijgevolg krijgt alles zijn ware vorm in verband met Hem; maar het is in feite zo dat wij Christus kennen, - Christus is Zijn officiële titel. Het is die titel die over Hem spreekt als de Doener van het gezegende werk dat Hij voor ons heeft volbracht. Zo moeten wij Hem eerst leren kennen, voordat wij bekwaam zijn om Zijn leven in de wereld in enige mate te realiseren. Nadat wij de waarde van Zijn werk voor ons hebben geleerd, moeten wij ons herinneren dat

wij moeten wandelen zoals Hij wandelde. We moeten terugkijken naar Zijn wandel. Het is door deze dingen samen te voegen dat onze praktische wegen worden wat God wil.

Na de kwartels, het Manna. De kwartels, het opgegeven leven, moet de eerste zijn, voor ons. We moeten Hem kennen als het Slachtoffer en de Redder, en dit is wat ons laat kennismaken met Hem als het Manna, het Brood uit de hemel. Alleen zo zijn wij in staat om in Zijn gezelschap te wandelen, en alles wat wij van Zijn werk hebben geleerd is om ons hier beneden in onze wegen vollediger tot de Zijne te maken. Als gevolg daarvan is de waarheid voor ons dat wij *‘wat onze vroegere wandel betreft, de oude mens hebben afgelegd, die ten verdere gaat overeenkomstig zijn bedrieglijke begeerten.’*(vs. 22) Wij hebben daar afstand van gedaan. Er wordt altijd gezegd, als we spreken van de *‘oude mens’*, dat we die hebben afgelegd, en van de *‘nieuwe mens’* dus, dat we die hebben aangedaan. De ene is in de plaats van de andere gekomen. De twee bestaan niet naast elkaar. De mens die wij waren, de mens die van God af was, de mens die wandelde naar de verbeelding van zijn eigen hart, dat is de mens die wij hebben afgezworen. Hij is voor ons tot een einde gekomen bij het kruis, wiens oordeel wij daar hebben gezien. Onze eigen wil en weg zijn geoordeeld.

Wij zijn vernieuwd in de geest van onze geest; wij hebben *‘de nieuwe mens aangedaan’*(vs. 24), de mens van de nieuwe schepping, naar God geschapen in gerechtigheid en heiligheid van de waarheid. Het is dus de mens die behoort tot een ander toneel dan deze wereld kan bieden. Het is een toneel waarin Christus het middelpunt is en in zekere zin alles. De brief aan de Kolossenzen geeft ons dit karakter

van de nieuwe mens, namelijk dat hij iemand is voor wie er *'niet Griek en niet Jood, besnijdenis en onbesnedenheid, barbaar, Scyth, slaaf, vrije; maar Christus is alles en in allen.'* (Kol. 3:11) Dat zijn duidelijk de verschillen die op aarde bestaan, in een gevallen wereld. De nieuwe mens heeft deze uit het oog verloren. Hij is *'vernieuwd in de geest van zijn denken'* en *'overeenkomstig God geschapen in ware gerechtigheid en heiligheid, waar Christus alles is en in alles.'* Hier in Efeziërs hebben we eerder de uitwerking hiervan. Het gemanifesteerde karakter is *'gerechtigheid en heiligheid van de waarheid'*, maar *'heiligheid'* is hier niet het woord dat staat voor scheiding van het kwaad. Het is eerder het woord dat spreekt van vroomheid jegens God, dat Hem op Zijn plaats zet, de plaats die noodzakelijkerwijs de Zijne is, waar Hij nooit afwezig kan zijn, behalve als de duisternis van de geest als gevolg van de toestand van de ziel niet in staat is Hem te zien.

4.2 Afleggen en aandoen

Zo wordt alle leugen afgelegd. Wij *'spreken ieder de waarheid met zijn naaste.'* Dit is inderdaad een blik op een motief dat voortkomt uit onze verhouding tot elkaar in de Gemeente. Wij zijn *'leden van elkaar'*. Het oog mag niet valselyk handelen met de voet of de hand; maar als de leden elkaar bedriegen, handelen zij oneerlijk tegenover zichzelf. Als we boos zijn, moeten we oppassen dat de zonde er niet achteraan komt. Er is een heilige woede waarvan we lezen in het geval van de Heer. *'Hij keek hen rondom met toorn aan, bedroefd over de verharding van hun hart.'* (Mk. 3:5) Als we zelf deze woede koesteren, zal ze zeker ontaarden. Daarom moeten wij de zon niet

laten ondergaan op onze toorn, noch op deze manier ruimte geven aan de duivel. (vs. 26) In een wereld waarin zonde is, kunnen wij geen hart voor God hebben als wij het niet voelen, nee, als wij er niet door worden opgewekt; maar als het persoonlijke element wordt toegelaten, zal er spoedig een toorn zijn die niet van God is.

Nu moet hij die een dief was heeft, niet meer stelen, maar dat negatieve karakter is voor hem niet genoeg. *‘Laat hem veeleer arbeiden en met zijn eigen handen het goede werken, opdat hij kan meedelen aan hem die gebrek heeft.’* (vs. 28) Er mag geen vuil woord uit uw mond komen, maar wel *‘één dat goed is’* in de vorm van een positieve bediening, *‘opdat het genade geeft aan hen die horen.’* Dan mogen wij *‘de Heilige Geest van God, met wie wij verzegeld zijn tot de dag van de verlossing, niet bedroeven’*. Merk op hoe hier het motief wordt ingebracht van de genade die gekomen is om ons te verlossen en door het gevaar van de weg te leiden. De verzegeling houdt, zoals we elders hebben gezien, onze veiligheid in. De Heilige Geest dreigt ons niet te verlaten als wij Hem verdriet doen. Hij is gekomen om te blijven, maar juist daarom mogen wij de genadige Bezoeker niet bedroeven. Hoe spreekt het woord over Zijn persoonlijk belang in ons, Degene die gekomen is om het belang van Christus in het Zijne goed te maken. Dit heeft natuurlijk betrekking op alle andere zaken hier.

Nogmaals, *‘bitterheid, gramschap, toorn, geschreeuw, lastering, boosheid’* moeten allemaal van ons verwijderd worden, met alle kwaadwilligheid, en het tegenovergestelde karakter moet gehandhaafd worden: *‘goedertieren, welgezind, elkaar vergevend, zoals ook God in Christus,’* zoals het moet luiden, *‘ons vergeven heeft.’* (vs. 32) Het is niet *‘God om Christus’ wil,’* wat zou lijken alsof God daarin alleen

voor een ander handelde, terwijl *'God in Christus'* spreekt over de manier waarop Hij vergeeft, wat Hij in feite voor ons heeft gedaan, opdat Hij ons zou kunnen vergeven, en dit brengt Zijn hele hart naar voren, evenals wat de gerechtigheid noodzakelijk heeft gemaakt. Zo moeten wij *'navolgers van God zijn als geliefde kinderen'*, zij die het karakter van hun Vader uitdrukken en aanprijzen, en wij moeten in liefde wandelen, naar het voorbeeld van die liefde die Christus voor ons had toen Hij Zichzelf voor ons overgaf *'als een offerande en een slachtoffer voor God tot een welriekende reuk'*. (Ef. 5 vers 2) Het is het brandoffer, waaraan de apostel ons hier herinnert, dat offer dat spreekt van de volmaakte gehoorzaamheid van Iemand die hier kwam om de wil van God te doen, niets anders. Het offer was aan God voor de mensen, en in de herinnering daaraan moeten wij wandelen in de liefde, die wij in Hem geleerd hebben.

4.3 Wandelen in het licht

Het karakter en de uitwerking van het licht waarin wij gebracht worden, wordt ons nu op het hart gedrukt. Er zijn dingen die niet eens genoemd mogen worden door hen die in karakter naar hun naam zouden handelen. Heiligen zijn zo voor God apart gezet, en zij die van Hem zijn, moeten gescheiden zijn van de adem van bezoedeling; nee, er zijn dingen die minder grof zijn dan deze, die nog steeds niet geschikt zijn, niet passend bij het karakter van hen die ernstig moeten wandelen als voor God, want het leven is ernstig, en ook als degenen die de goedheid van God beseffen en daarom wandelen in de geest van lof die degenen die dit erkennen ten deel valt. Hij

waarschuwt ons hier duidelijk, dat niemand die gekenmerkt wordt door zulke dingen als hij noemt, enig erfdeel heeft in het Koninkrijk van Christus en van God.

Mensen kunnen hen misleiden met ijdele woorden, ze kunnen prat gaan op christelijke vrijheid en wat al niet meer, *'want om deze dingen komt de toorn van God over de zonen van de ongehoorzaamheid.'* (vers 6) Hij spreekt natuurlijk over de wereld en niet over de christenen. Hij bedreigt de christenen niet met de toorn van God. Het is niet de manier waarop de Geest van God in ons werkt. Tegelijkertijd, dat deze toorn over de kinderen van de ongehoorzaamheid komt, geeft er noodzakelijkerwijs een intense plechtigheid aan. Christenen mogen daarom in geen enkel opzicht deelgenoot van hen zijn. Er moet een zo volledig mogelijke scheiding zijn. De mensen kunnen in de duisternis doen wat zij in het licht niet kunnen doen, en daarom hebben de zonden van de christenen in feite een slechter karakter dan die van de mensen om hen heen. Eens waren wij duisternis, nu zijn wij *'licht in de Heer'*. De titel brengt opnieuw de gedachte van Zijn gezag over ons binnen.

Wij hebben geleerd dit te erkennen en te wandelen als kinderen van het licht, want *'de vrucht van het licht'* (zo moet het luiden) *'bestaat in alle goedheid en gerechtigheid en waarheid.'* Hoe gezegend en verheugend is het licht! En dat is de weg die God voor ons heeft bepaald en die het licht vermeerderd tot de volmaakte dag. Wij bewijzen hierin door praktische manieren wat aanvaardbaar is voor de Heer. Wij moeten geen *'gemeenschap hebben met de onvruchtbare werken van de duisternis'*, maar ze aan de kaak stellen, ontmaskeren. (vs. 11) Opvallend is de gematigdheid van zijn woorden hier. Hij

zegt niet werken die vruchtbaar zijn in het kwaad. Het zou voor ons voldoende moeten zijn om 'onvruchtbaar' te zeggen. *'Welke vrucht had u dan toen,'* vraagt de apostel, *'van de dingen waarover u zich nu schaamt?'* (Rom. 6:21) Wat wij willen is niet slechts een correcte wandel, maar een wandel waar God zelf vrucht in zal vinden. Daarom is ons karakter, zoals dat tot uiting komt in onze wegen, om deze onvruchtbare werken te berispen, waaronder zich ook een geheime diepte van kwaad bevindt, waarvan het zelfs een schande zou zijn erover te spreken; maar het licht maakt alles openbaar.

De christen, helaas, kan slapen in het licht zelf, daarom zegt hij: *'Ontwaak, u die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten.'* (vs. 14) Slapen tussen de doden, hoe verschrikkelijk is dat! Maar de christen blijft, zoals we hier zien, altijd in het licht. Hij kan het vergeten, hij kan er niet trouw aan zijn, maar het licht is er, en het licht voor hem is in het gezicht van Christus. Er is geen andere test voor iets dan hoe het eruit ziet in Zijn aanwezigheid. Daarom moeten wij voorzichtig wandelen. We zijn in een wereld die dit vereist. We moeten de wijsheid hebben die de toepassing is van de waarheid op alle omstandigheden van de weg, en we moeten de gelegenheid, de tijden, benutten; want de macht van het kwaad is zodanig dat we, tenzij we voorzichtig zijn, klaar om elke gelegenheid voor God aan te grijpen, snel zullen merken dat we niet in staat zijn het hoofd te bieden aan de macht van Satan die in de wereld van vandaag aanwezig is.

Daarom moeten wij niet dwaas zijn, maar begrijpen wat de wil van de Heer is. Dan komt er een prachtig woord. Wij moeten niet *'dronken worden van wijn'*, niet weggevoerd worden van onze nuchtere zinnen,

‘*waarin losbandigheid is*’, maar ‘*vervuld worden met de Geest*’. Hier is geen sprake van overdaad. Maar toen de Geest met Pinksteren kwam, zeiden de mensen in hun verbijstering: ‘*Zij zijn vol zoete wijn;*’ (Hd. 2:13) en inderdaad voert de kracht van de Geest ons zo buiten de dingen die voor de mensen natuurlijk zijn en waarin het hart is, dat degenen die de Geest bezielt, geacht worden hun nuchtere zinnen te hebben verloren; maar de kracht ervan blijkt uit de manier waarop de genoten waarheid muziek maakt in het hart, - zoals hij hier zegt: ‘*Spreek tot elkaar in psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, zingend en jubelend in uw hart tot de Heer.*’ (vs. 19) Merk op dat hij het aan ons overlaat om zo te worden bewerkt. Hij vraagt ons er niet eens om te bidden.

Hij zal ons niet toestaan om als het ware te denken dat onze saaiheid iets anders kan zijn dan het resultaat van de manier waarop we de Geest die God ons gegeven heeft begrenzen en beperken. De bron zal noodzakelijkerwijs opspringen en overlopen. Hij moet als het ware met geweld worden tegengehouden, als hij dat niet zou doen, en het is de kracht van andere dingen die de gezegende Geest belemmert om ons datgene te geven wat de juiste uitwerking is van de gezegende waarheid die Hij ons brengt. Hoe natuurlijk en noodzakelijk gaat hiermee de geest van dankbaarheid gepaard! ‘*Dankt te allen tijde*’, zegt hij, ‘*voor alles de God en Vader, in de Naam van onze Heer Jezus Christus.*’ Hij kon te allen tijde danken. Hij gaat uit met een lofzang op zijn lijdensweg in de tuin. Voor ons, hoe eenvoudig, waar ons werkelijk niets van dien aard te wachten staat, geen duisternis zoals waarin Hij verkeerde, niets dan het gezegende licht zelf, hoe gemakkelijk moet het voor ons zijn om te danken! ‘*Weest elkaar onderdanig*’, zegt hij tenslotte, ‘*in de vrees van Christus*’; een

ongebruikelijke uitdrukking, want men zou de vreeze des Heren of de vreeze Gods kunnen verwachten, maar de '*vreeze van Christus*' kan hier een passende plaats hebben, want er is een vrees die voortkomt uit het besef van de liefde die Zijn Naam uitdrukt.

Deel 5 - De verantwoordelijkheden in onze natuurlijke betrekkingen

Efeze 5:22 - 6:9

We nu volgen de aardse relaties van het hemelse volk. Het is opvallend dat zulke verantwoordelijkheden als deze juist op deze plaats binnenkomen. Wij vinden ze ook in Kolossenzen, waar het lichaam van Christus in zekere zin voor ons is zoals wij het hier hebben, maar het is zeker gepast dat in de plaats die God ons in Christus voor Hem heeft gegeven, een plaats waar noch mannelijk noch vrouwelijk is, waarin daarom al deze verhoudingen misschien niet te vinden zijn, dat ze toch op ons toegepast worden. Wij behoren tot de nieuwe schepping. Wij zouden niet kunnen zeggen dat de verhoudingen waarover hij hier spreekt daartoe behoren, en toch wordt ons duidelijk geleerd dat wij, zolang wij hier zijn, alles wat van God is moeten beheren, zoals wij met betrekking tot andere dingen hebben gezien. De schepping was van Hem.

De wereld is gevallen, maar wat Hij in deze betrekkingen voor de mens heeft bedoeld, is op zichzelf niet minder goed, en moet op deze wijze worden geëerbiedigd. Het christendom schuift, zoals wij

weten, in geen enkel opzicht datgene opzij wat van Hem is op welk gebied dan ook, en het is passend dat juist hier, waar wij op zijn minst zouden kunnen denken dat zulke dingen nooit zouden kunnen binnenkomen, wij expliciet de verantwoordelijkheden hebben die verbonden zijn aan aardse relaties. Daarin schijnt bovendien het licht door van die hogere, waarin God zelf de banden van de natuur heeft opgenomen om er de patronen van te maken die Zijn eigen liefde voor ons heeft aangebracht. Zo hebben we hier de verhouding van de Gemeente tot Christus als de Eva van de ‘laatste Adam’, en het is opvallend dat we hier naar het allereerste begin van de wereld gaan, voordat er, in kwade zin, überhaupt een wereld was, voordat de zonde de dingen had bedorven, om in het allereerste begin voor ons die speciale verhouding te vinden die Christus tot de Zijne heeft gemaakt. Hoe nabij moet het zijn hart zijn, wanneer het het eerste is dat ons typisch wordt voorgesteld in de geschiedenis van de mens! Zo wil de Heer ons voor Zichzelf hebben, en de band van de natuur, daar kunnen we zeker van zijn, is tenslotte slechts een zwak beeld van de werkelijkheid waarvan zij het beeld is.

5.1 Onze verantwoordelijkheid in het huwelijk

De apostel begint hier met vrouwen en echtgenoten. De vrouwen moeten zich aan hun eigen man onderwerpen als aan de Heer. Het gezag van de Heer is hierin betrokken, en de wijze waarop Hij deze dingen heeft opgenomen moet ook eerbiedig in acht worden

genomen. De man is het hoofd van de vrouw, zoals ook Christus het hoofd van de gemeente is. De schaduwen van zulke dingen moeten ons dierbaar zijn. Als het slechts een beeld was, hoe zouden wij dan zo'n beeld van Zijn liefde voor ons kunnen misbruiken? We worden er hier meteen aan herinnerd: 'Hij is de Redder van het lichaam,' Zijn is niet slechts een plaats van gezag. Het gezag zelf is datgene waaraan wij ons met vreugde overgeven, in het besef van de titel die Hij ervoor heeft. Dus, zegt de apostel, volg het patroon: '*Zoals de Gemeente aan Christus onderdanig is, zo ook de vrouwen in aan hun mannen in alles.*' (vs. 24) Dat kan natuurlijk onmogelijk bedoeld zijn om het hogere gezag van Christus zelf of van de Vader te beperken.

Als daar een vraag komt, als deze twee duidelijk met elkaar in tegenspraak zijn, moeten wij God gehoorzamen en niet de mens. Aan de vrouwen wordt de onderwerping aan hun man opgedragen. De echtgenoten worden nooit onder druk gezet om hun vrouwen te onderwerpen. De plicht die hun wordt opgelegd is hun vrouwen lief te hebben, maar ook hier wordt ons dezelfde maatstaf opgelegd; het moet zijn '*evenals ook Christus de Gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met het water door het Woord, opdat Hij de Gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks.*' (vers 25-27) Dat brengt ons duidelijk terug naar het begin, alleen was het God die Eva aan Adam voorstelde en niet Adam die haar aan zichzelf voorstelde. Christus overstijgt alle typen, en daarom is het passend en juist dat dit hier aan ons wordt geopenbaard. Hij gaat de Gemeente aan Zichzelf voorstellen. Hij is ijverig bezig haar te vervolmaken naar Zijn eigen gedachten, opdat Hij in staat zal zijn... (gedeelte ontbreekt)

De waterwassing heeft niets ritueels in zich. De apostel legt het hier uit als 'door het Woord.' Het is de kracht van het Woord waardoor de Geest werkt. Water kon alleen als water werken. God gebruikt nooit iets buiten zijn plaats. Hij, de Schepper, eert zijn eigen instelling. **Hij bewerkstelligt geen geestelijke resultaten met materiële middelen,** noch kan Hij dat Woord, dat het werk van de Geest is en waardoor de Geest werkt, geringer achten. Het is opvallend dat in de woorden van de Heer aan Nicodemus, het levende water ons het Woord en de Geest in relatie tot elkaar geeft. Het leven in het water is de Geest in het Woord. Zonder de Geest zou het Woord zelf niets kunnen uitrichten; maar anderzijds handelt de Geest van God door het Woord. Als de engel tot Cornelius komt, is dat alleen om hem te zenden naar iemand die de openbaring van God voor zijn ziel al in zijn bezit heeft.

Hoe zalig te weten dat dit werk, dat, zoals wij er vaak aan denken, zo weinig lijkt te zijn in verhouding tot het volle resultaat waartoe God ons brengt, dat het toch in banden ligt die niet onvoltooid kunnen laten wat Hij begonnen is. Het zou voor de Geest even onmogelijk zijn te falen in de voltooiing van hetgeen Hij op zich heeft genomen, als het voor Christus zou zijn geweest te falen in hetgeen Hij kwam doen. Zo zal Christus de Gemeente aan Zichzelf presenteren 'heerlijk', niet alleen 'zonder vlek', maar ook zonder 'rimpel'; geen teken van ouderdom aan haar, geen gebrek; niets zal Hem dan passen dan de bloei en de eeuwigheid van een eeuwige jeugd, de frisheid van affecties die nooit moe zullen worden, die geen verval kunnen kennen. De Gemeente zal dan heilig en onberispelijk zijn. Na alles wat wij van haar geschiedenis hebben geweten, zou het vreemd zijn

dit te lezen, als wij niet wisten hoe heerlijk God Zijn triomf over zonde en kwaad handhaaft.

Hier schijnt dus het antitype volledig door het type heen, maar de mannen moeten ook *'hun eigen vrouw liefhebben als hun eigen lichaam. Wie zijn eigen vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief,'* (vs. 28) en ook hier staat Christus voor ons, *'want niemand heeft ooit zijn eigen vlees gehaat, maar hij voed het en koestert het, evenals ook Christus de Gemeente.'* Denk aan de apostel die het zo kan zeggen. *'Wij zijn leden van zijn lichaam,'* wij zijn *'van zijn vlees en van zijn gebeente.'* Dit zijn verschillende dingen die we niet door elkaar moeten halen. Eva kwam voort uit Adam. God vormde de vrouw uit de man. Zij was dus nauw aan hem verwant, maar het is niet deze verwantschap in geestelijke zin die ons ooit tot leden van Zijn lichaam maakt. Dat is, zoals we weten, door de Geest. Beide dingen zijn wat ons betreft volbracht. Wij hebben de natuur die ons maakt tot Zijn verwanten, ja, tot Zichzelf; maar dan worden wij ook in een relatie gebracht, waarin wij zeker voor eeuwig zullen zijn; zij die de instrumenten zijn van Zijn doeleinden, de uitdrukking van Zijn geest. De twee dingen gaan noodzakelijkerwijs samen. De Heer moet ons eerst zo maken dat Hij door ons kan werken, voordat Hij door ons kan werken.

De vrouw is hier slechts een ander aspect van het Lichaam. De apostel lijkt ze in feite te identificeren. De man die zijn vrouw liefheeft, heeft zichzelf lief, zijn eigen vlees, zijn lichaam, en daarom citeert de apostel hier uit Genesis, dat *'een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten; en zij zullen tot één vlees zijn.'* (Gen. 2:24) Dit zegt hij uitdrukkelijk te verwijzen naar Christus en de Gemeente, maar de apostel past het toe op de natuurlijke relatie:

Maar *'laat een ieder van u zijn eigen vrouw zó liefhebben als zichzelf, en de vrouw moet ontzag hebben voor haar man.'* (vs. 33)

5.2 Onze verantwoordelijkheid in het gezin

Dan volgt de vermaning aan kinderen en ouders. Kinderen moeten hun ouders *'in de Heer'* gehoorzamen. Dit bewaart noodzakelijkerwijs zijn rechten. *'In de Heer'* betekent in onderwerping aan het gezag van Christus, en behoudt daarom noodzakelijkerwijs dat gezag in alles. De apostel citeert het gebod met de sanctie die er in het Oude Testament aan wordt gegeven, - helemaal niet als wat absoluut waar is voor de huidige tijd, maar om het belang aan te tonen dat God eraan hecht, - het eerste gebod heeft er een belofte aan verbonden: *'Opdat het u goed gaat en u lang leeft op de aarde'* of *'in het land'*, (Ef. 6:3) zoals het verband het liever maakt. Ongetwijfeld is er een regering van God die de hele huidige tijd doorgaat, waarin deze dingen een zekere mate van vervulling hebben.

De wet was, of is nog steeds, de regel van Gods regering, die echter door de bijzondere positie van de christenen op aarde noodzakelijkerwijs voor hen wordt gewijzigd. Als christenen kunnen zij van de aarde worden afgesneden, terwijl zij als gehoorzame kinderen gewoon op de aarde behouden zouden blijven; maar het christelijke verlies is winst, zoals wij weten, zodat de apostel Petrus elders weigert, zoals wij kunnen zeggen, het als verlies te beschouwen. *'En wie zal u kwaad doen, als u ijveraars voor het goede bent geworden?'* Maar hij voegt er onmiddellijk aan toe: *'Maar al lijdt u ook ter wille van de gerechtigheid, gelukkig bent u.'* (1 Pet. 3:13-14) Het lijden omwille

van de gerechtigheid lijkt misschien een terzijdestelling van wat hij zojuist had bepleit, want de vraag is in feite de meest positieve vorm van de verklaring. Niemand kon hen schaden in het volgen van het goede, maar dan is *'lijden ter wille van de gerechtigheid'* geen schade vinden. Een van de aarde afgesneden christen gaat gewoon naar de hemel en naar Christus. De van zijn land afgesneden Jood was, althans wat betreft de Joodse zegen die in het land was, in een ander geval.

Nu komt de toespraak tot de vaders: in de eerste plaats om het gezag niet zo te gebruiken dat het een last wordt voor degenen die eronder staan, om de kinderen niet tot toorn te prikkelen, maar om hen op te voeden in de tucht en vermaning van de Heer. Zij moeten onderworpen zijn aan het gezag waaraan ook de ouders zelf onderworpen zijn. Deze gemeenschappelijke onderwerping maakt alles goed. Het goddelijk gezag is datgene wat elk ander gezag vestigt en waarin ouders en kinderen gelijk worden als broeders en dienaren.

5.3 Onze verantwoordelijkheid in het huis

We hebben tenslotte de toespraak tot dienaren en meesters. Tot dienaren, die in feite slaven waren, is het woord om hun *'heren naar het vlees, te gehoorzamen met vrees en beven'*, niet op grond van iets in hun verhouding tot deze, maar als dienende Christus daarin, *'in enkelvoud van het hart, als aan Christus.'*(vers 5) Hoe wordt hier alles in karakter verhoogd! De ontberingen van de dienstbaarheid worden meteen verlicht door het vermogen om het dienstbaar te zijn aan

Hem, waar alle dienstbaarheid volmaakte vrijheid is; maar dit maakt het noodzakelijkerwijs ook tot een pijnlijke dienstbaarheid. Het zal van de beste soort zijn, *'niet met ogedienst als mensen-behagers.'* Als de wens alleen was om deze te behagen, zou het kunnen worden bereikt door wat uiteindelijk oppervlakkig genoeg is; maar als we, zoals allen, dienaren van Christus zijn in de geest, *'de wil van God van harte doen,'* zullen we dienen met een goede wil *'als aan de Heer en niet aan mensen,'* en de vergoeding te zijner tijd kan ook worden verwacht. *'Daar u weet dat ieder, hetzij een slaaf of vrije, het goede dat hij zal doen, van de Heer zal terugontvangen.'* (vs. 8)

Meesters daarentegen moeten onthouden dat zij een Meester in de hemel hebben. De Schrift verlaagt de heuvels en verhoogt de dalen. Deze dienen ook in hun positie als meesters van anderen. Daarom moeten zij hun gezag niet hardhandig gebruiken, en bedenken dat hun Meester in de hemel is, en dat er bij Hem *'geen aanzien des persoons'* is.

Deel 6 - Conflict en de weg van de overwinning

Efeze 6:10-24

We hebben nu, ter afsluiting, een blik op de hindernissen die er zeker zullen zijn voor het vervullen van zo'n positie als de brief ons geeft. De hoogste positie is die welke het sterkst zal worden aangevochten. De vijand zal zich met al zijn macht verzetten tegen de positie waarin wij het duidelijkst christen zijn. Het conflict in Efeziërs is geen conflict met het vlees. Het lijdt geen twijfel dat Satan aan het vlees moet werken, wil hij daarin slagen. Dat is waar, maar wij zijn nooit geroepen tot een conflict met het vlees. De begeerten van het vlees strijden tegen de ziel. We moeten er niet mee strijden, maar ons ervan onthouden. Als we 'dood zijn voor de zonde' (Rom. 6:11) en onszelf dood achten, is dat geen strijd. Als er strijd is, is dat het gevolg van het feit dat wij ons niet dood rekenen. Hier wordt echter een vijand beoogd, en wij moeten niet denken dat de hoogte van onze positie en de zegenrijkheid van de dingen die ons hier worden voorgehouden, ons op een voor de vijand onaantastbare grond zullen brengen.

Toen Israël in Kanaän kwam, was het juist daar dat zij moesten vechten, en vechten voor het bezit van datgene wat God hen eigen had gemaakt. Wij moeten dus bedenken wat het grote punt is van het conflict hier, een conflict dat wij weinig zullen voelen als wij er niet op uit zijn ons datgene toe te eigenen wat van ons is. Aan de

andere kant, als het vasthouden van deze hemelse dingen de vurige wens van onze ziel is, zullen we ontdekken dat we alle kracht die we hebben en alle middelen van God voor ons nodig hebben om in het conflict te overwinnen. Het allereerste punt hier is dat de kracht *'in de Heer'* moet zijn. We moeten strijden *'in de kracht van zijn sterkte.'* Hoe troostrijk is die titel die hier aan Christus wordt gegeven! Hij is in feite de Heer van alles, en hoewel Satan de zaken hier volledig in zijn macht lijkt te hebben, is hij per slot van rekening een verslagen vijand, en slechts een deel van de *'alle dingen'* die *'meewerken ten goede voor hen die God liefhebben'* (Rom. 8:28).

Dat betekent niet dat we het ons kunnen veroorloven er achteloos mee om te gaan. Integendeel, we moeten *'de hele wapenrusting van God aandoen om te kunnen standhouden'*. Het gaat niet aan een deel ervan stevig aan te trekken en een ander deel te missen. Satan zal erop gebrand zijn het tekort op te merken, en we kunnen niet terecht voor God zijn als we niet in alle opzichten voor Hem zijn. Het is in feite - zoals we direct zullen zien - dit in elk opzicht voor Hem zijn, dat onze wapenrusting is om de vijand te weerstaan. Laten we opmerken dat het *'tegen de listen van de duivel'* is dat we moeten standhouden, niet tegen zijn macht, want die heeft hij niet in de tegenwoordigheid van God, maar zijn *'listen'* zijn dingen die ons op de proef stellen.

Wij moeten de wijsheid van God hebben om ze het hoofd te bieden. Wij moeten in staat zijn *'dingen die verschillen'* te onderscheiden; dwaling in haar mooiste schakeringen en haar meest nabije benadering van de waarheid. Het is de duivel die we ontmoeten, en dat geeft karakter aan zijn aanvallen. Hij is de aanklager, de aanklager van de broeders, de aanklager van God, zeker voor de broeders. Zijn

hele doel is afstand te scheppen tussen de ziel en God. Als hij dat niet kan, zijn we veilig. Maar de strijd is dan niet tegen vlees en bloed; het is toch niet zo'n strijd als Israël onder Jozua had. Koningen leken te zwermen in Kanaän. Er was een overvloed aan vorsten waarmee zij te maken hadden, die allemaal een overeenkomst hebben met ons geval. Tegen ons zijn vorsten en machten, '*de wereldbeheersers van deze duisternis.*' Hier is een hint, - meer dan dat, - van de aanvalsmethode. De duisternis is de '*duisternis van deze wereld.*' Het is de wereld die Satan weet te gebruiken en die hij zal binnenbrengen om onze waarneming als christenen te vertroebelen, ons besef van de dingen die van ons zijn.

Zo vinden wij in het boek Jozua, een beeld van deze strijd. Dat terwijl de Kanaänitische leiders deze boze geesten in de hemelse gewesten voorstellen, toch in feite, zodra Israël in het land kwam, Jericho moest vallen, en Jericho is een beeld van de wereld zelf. Toch kan diezelfde wereld die in de massa geoordeeld wordt, in detail weer opkomen, en zo herinnert Ai, waartegen zij faalden, ons meteen aan Jericho, zelfs in zijn as.

Dan volgt het bedrog van Gibeon, en de hele tijd is het de macht van de wereld in een of andere vorm die wordt afgebeeld in wat zij moeten ontmoeten. In feite zal het doel van Satan zeker zijn om bij de hemelse mens de dingen van de aarde, waar hij noodzakelijkerwijs doorheen moet, naar binnen te brengen om de helderheid van die hemelse zegen te vertroebelen. Hier is noodzakelijkerwijs een strijd voor ons waaraan wij niet kunnen ontkomen, want iemands werkterrein is in de wereld, waarin wij God moeten dienen. Ons werkterrein is daar, en zo worden wij geconfronteerd met datgene waarin de macht van

Satan zich gemakkelijk openbaart. Zicht en verstand zullen trachten te zegevieren tegen het geloof, niet zozeer door een openlijke aanval als wel door het verdringen van datgene wat de vreugde en de kracht van de ziel is. Daarom moeten we 'de **hele** wapenrusting van God' aantrekken, om '*weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, na alles volbracht te hebben, stand te houden*'. (vs. 13)

Er zijn speciale kwade dagen, die we allemaal zullen herkennen. Er zijn tijden waarin de macht van de vijand op een zeer onmiskenbare manier tegen ons is verzameld. Nadat succes is behaald in een pijnlijke strijd, en we in de vreugde van de overwinning zijn, kan er aan de andere kant een zorgeloosheid zijn die door de overwinning zelf wordt veroorzaakt, waardoor we, zoals het lijkt, zonder slag of stoot kunnen vallen. Gideon verslaat de troepen van de Midianieten en Amalekieten, een troep zonder getal. Wanneer hij de overwinning heeft behaald, valt hij zonder slag of stoot, zoals wij beseffen in de efod die hij maakt. Hij heeft eerder op Gods bevel offers gebracht. Dit geeft hem het recht, zoals het hem voorkomt, om zich te mengen in de functies van het reguliere priesterschap, en dit houdt ongetwijfeld verband met de verdere en ergere mislukking in zijn familie daarna. Als hij het koningschap in Israël voor zichzelf heeft geweigerd, grijpt zijn zoon Abimelech het op een meer openlijke manier aan. Zo moeten we, als we alles gedaan hebben, blijven staan. Niets dan nederigheid, het voortdurend besef van onze afhankelijkheid van een Ander, de waakzaamheid die voortkomt uit dit bewustzijn van inherente zwakheid, zal ons in staat stellen voortdurend succes te vinden.

De details van de wapenrusting worden ons nu gepresenteerd. Allereerst moeten onze lendenen worden ‘omgord met de waarheid’. ‘Waarheid,’ let op, komt hier eerst, - de werking van het Woord; en wat doet het voor ons? Het omgordt de lendenen. Het voorkomt dat onze kleding, onze gewoonten, zoals wij het mogen uitleggen, ons hinderen. De kracht van de hemelse waarheid op onze zielen zal ons, in ons hele karakter hier, eenvoudigweg maken als degenen die op doorreis zijn en zich niet vestigen. Onze klederen zullen op die manier nooit los om ons heen hangen. De strijd is constant. Wat dat betreft moeten we geen rust verwachten. We hebben inderdaad altijd rust in Christus, maar dat is iets anders. De tijd van rust is niet gekomen. Wij moeten zijn als soldaten van Christus, die, zoals de apostel zegt, zich niet moeten inlaten met de dingen van deze wereld. Wanneer de vijand ons tegemoet treedt met de duisternis van deze wereld, hoe belangrijk is voor ons dan allereerst deze gordel om de lendenen!

Daarna komt het ‘borstharnas van de gerechtigheid.’ Het borstharnas bedekt een vitaal deel. Als er inderdaad geen gerechtigheid bij ons is, heeft de aanklager een eerlijk aanvalsmiddel. Hij is Adoni-Zedek (Joz. 10), de heer van de gerechtigheid. Gerechtigheid is zijn constante pleidooi voor God wanneer hij ons wil ziften, zoals hij Job ziftte of zoals hij Petrus ziftte. Als wij Gods koren zijn, moeten wij zulk een zifting verwachten, die immers, zoals wij reeds weten, zowel in het geval van Job als in dat van Petrus, datgene bewerkstelligt wat voor ons zegenrijk is; maar tegelijkertijd stelt zij ons op de proef. Rechtvaardigheid, laten we niet vergeten, is praktische overeenstemming met onze positie en relaties, en dus als we inderdaad hemelse mensen zijn, zal deze rechtvaardigheid

iets heel anders zijn dan wat de wereld zo zou noemen. Het enige rechtvaardige voor ons is in alles praktisch te zijn wat wij belijden te zijn, en zelfs het tonen van barmhartigheid is alleen rechtvaardigheid voor hen die barmhartigheid getoond hebben gekregen, noch kan rechtvaardigheid bestaan buiten de liefde die wij de mensen te allen tijde verschuldigd zijn. Het *'borstharnas van de gerechtigheid'* is dus inderdaad belangrijk, en wij zien hoe de waarheid eraan vooraf moet zijn gegaan, om ons op de plaats te zetten die voor ons bepaalt wat praktische gerechtigheid bij ons moet zijn.

Vervolgens hebben we de voeten geschoeid voor de weg. Wij herinneren ons, wat Israël betreft, hoe perfect hun voeten waren geschoeid, hoe hun schoenen nooit versleten raakten, ondanks de steenwoestijn die zij al die veertig jaar van hun reis doorkruisten. Onze voeten zijn anders geschoeid, maar natuurlijk op een hogere manier. Onze *'toerusting'* is die welke tot stand komt door de toerusting met *'het evangelie van de vrede'*. Het gaat er niet om het evangelie naar anderen te dragen. Het zijn onze voeten die geschoeid zijn met deze *'toerusting'*; het is een vrede die God ons daarin verkondigd heeft, de vrede met Zichzelf, die dus vrede geeft ten aanzien van alle dingen: *'Als God voor ons is, wie zou tegen ons zijn?'* (Rom. 8:31) Het is deze vrede die de voeten wapent voor alle moeilijkheden op de weg. Welke omstandigheden zijn er die niet in Zijn hand zijn? Welke moeilijkheden kunnen Hem te veel zijn? De wildernis is nog steeds de wildernis. De beproevingen en moeilijkheden zijn er. Zij kunnen het best worden aangepakt in het besef dat wij ze niet aankunnen, maar zij moeten ook worden aangepakt met het geloof dat de God van de vrede zelf met ons is en dat Hij ons altijd en met alle middelen vrede zal geven. Dat is het woord van de Heer voor zijn volk. *'In de*

wereld hebt u verdrukking hebben, maar in Mij zult u vrede hebben.' (Joh. 16:33) Dit zijn schoenen die nooit slijten. Hoe gezegend is de ervaring van de manier waarop God ons zo heeft toegegrust!

Het lichaam is zo volkomen voorzien, maar toch hebben we het schild van het geloof '*bovenal*' nodig, zoals we lezen. Dit is dat praktische vertrouwen in God dat ons nooit mag falen, zelfs niet te midden van het gevoel van falen en de noodzaak van zelfveroordeling. Hoe de wapenrusting ons ook past, er is altijd ruimte voor enige vrees, als we alleen maar aan onszelf denken, dat we toch ergens gelegenheid voor de vijand hebben overgelaten; maar het schild van het geloof bedekt de hele wapenrusting. Wat wij ons daar ook bij voorstellen, en met het besef van onze zwakheid te allen tijde, is het vertrouwen op God, dat bij ons nooit mag verslappen, onze zekerheid en rust; alleen moeten wij bedenken dat het aantrekken van de wapenrusting eerst komt. Er moet een eerlijk streven zijn om op deze manier alles in orde te hebben. We moeten niet proberen om een lichaam dat duidelijk blootgesteld is, af te schermen met een dergelijke bedekking, maar wanneer we alles schijnbaar in orde hebben, hebben we nog steeds behoefte aan dat praktische vertrouwen dat, laten we hier opmerken, speciaal tot doel heeft '*al de brandende pijlen van de boze te kunnen uitblussen*'. Deze '*brandende pijlen*' zijn inderdaad verschrikkelijke wapens. Het vuur spreekt van de toorn van God, van het oordeel van Hem, en het is daarmee dat de vijand ons wil aanvallen. Hij is, dat moeten we niet vergeten, de aanklager. Zijn doel is, zoals gezegd, om in zekere zin afstand te scheppen tussen onze ziel en God. Hoe groot is daarom de noodzaak om dit gelukkige vertrouwen in Hem te behouden, dat, hoewel het falen in het geheel niet verontschuldigt, toch, in uiterste zwakheid, al zijn vertrouwen vindt in Hem die het

voor ons op zich heeft genomen. *‘Al de brandende pijlen van de boze’* kunnen dus *‘uitgeblust’* worden door het *‘schild van het geloof’*.

Daarnaast moeten we de *‘helm van de behoudenis’* hebben, niet, zoals in 1 Thessalonicenzen 5:8, de *‘hoop van de behoudenis’*. Daar is het de wereld waarmee we in conflict zijn. Hier is het het bewustzijn van een reeds bereikte verlossing, die ons tegen de vijand ondersteunt. Dit is geen hoop. Het is een gerealiseerde zekerheid. Dit kan ons volledig bezit geven van onszelf in het gevaar van het conflict. De helm bedekt het hoofd. We worden erdoor beschermd tegen slagen die ons zouden beroven van onze *‘tegenwoordigheid van geest’*. Het is deze tegenwoordigheid van geest te midden van gevaren die de beste soort van moed is, en de redding van God is datgene wat ons daarvan kan verzekeren.

Dan hebben we slechts één aanvalswapen, *‘het zwaard van de Geest’*, het woord van God, waarmee we alle listen van de vijand kunnen doordringen, hem kunnen ontmaskeren en verijdelen. Hoe onmogelijk zal het zijn om datgene te weerstaan waarvan we niet zeker weten of het de stem van de boze is of de stem van God zelf! Als er enige verwarring hierover bestaat, - en het grote werk van de vijand is deze verwarring te bevorderen, - hebben wij noodzakelijkerwijs niet het recht om juist datgene uit onze gedachten te bannen, wat niettemin slechts zijn verleiding kan zijn. Hoezeer moeten wij daarom gewapend zijn met *‘het zwaard van de Geest’*! Hoe noodzakelijk is het dat Gods woord ons op alle punten voorziet, willen wij gereed zijn voor elke vorm van aanval! Maar laten we hier opmerken dat het niet precies *‘het zwaard van de Geest, dat is het woord van God’* is. Het is eerder *‘het gezegde’* dan *‘het woord’*; dat wil zeggen, als we denken

aan het woord van God, is het het hele boek dat Hij in onze handen heeft gelegd. Wat wij in feite willen, voor het conflict, is het speciale woord, de tekst die bij de gelegenheid past, en dat is wat *'het zwaard van de Geest'* werkelijk is. Het is het woord van God zoals toegepast door de Geest van God, dus gebruikt met de wijsheid van God, zoals bij onze Heer in de woestijn, waar altijd de speciale tekst naar voren wordt gebracht die beslist wat voor Hem ligt. Zo moet het ook voor ons zijn; maar daarvoor, laten we ons opnieuw herinneren, moeten we in de energie van de Geest zijn. Het gebruik van het zwaard vereist oefening en waakzaamheid.

Dit alles wordt afgesloten met wat John Bunyan tot de wapens rekent. Het is het wapen *'gebed'*, en het is zeer opvallend hoe het hier binnenkomt, na alle hoge en gezegende waarheid waarin de apostel ons door de hele brief heen heeft geleid. Er is misschien geen tekst die zo sterk de nadruk legt op de noodzaak van het gebed als deze tekst. *'Terwijl u te allen tijde bidt in de Geest, met alle gebed,'* en niet alleen bidden, maar *'smeken'*, dat wil zeggen ernstig smeken, de ziel zich grondig bewust van haar nood en dat in de Geest, geleid door de Geest in datgene wat wij zoeken. Hoeveel gebed is er niet, dat slechts een twistgesprek is van onze eigen wil met God, dat, hoe ernstig wij het ook uitspreken, ons eerder uitgeput achterlaat door het twistgesprek dan in rust, omdat wij Hem onze behoeften bekend hebben gemaakt!

Maar dit is niet genoeg. Wij moeten *'waken'* tot gebed. We moeten *'waken met alle volharding'* en niet alleen als belast met onze eigen individuele behoeften. Onze behoeften moeten ons zeker herinneren aan de behoeften van anderen. Onze behoeften zijn de behoeften

van anderen, en God, die ons het ene doet beseffen, doet ons het andere beseffen. Daarom voegt de apostel toe: *‘En smeekbeden voor alle heiligen.’* Als we denken aan Israël in het land, kunnen we ons de gemeenschappelijke zaak realiseren die hen verenigde, en voor onszelf is er dezelfde gemeenschappelijke zaak die ons verenigt, en hoezeer de nederlaag van anderen door de macht van de vijand, de verstrengeling van anderen met zijn listen, de strijd voor onszelf ook moet vergroten; toch is het natuurlijk niet voldoende om voor anderen te bidden als het realiseren van alleen onze behoefte aan anderen.

Ook anderen hebben ons nodig, en het hart van een heilige, als hij al een heilige is, moet zo'n oproep voor anderen beantwoorden als het bewustzijn van zijn eigen nood hem doet. De apostel plaatst zichzelf hier samen met de rest, als iemand die de gebeden van de heiligen nodig heeft, en zijn zaak is inderdaad de zaak van allen. Het is Christus voor wie hij werkt. Het zijn dus de heiligen die hij dient, en het verlangen van zijn hart is dat hem de mond wordt opengedaan om met vrijmoedigheid het geheimenis van het evangelie bekend te maken waarvoor hij een ambassadeur in banden is, zodat hij de vrijmoedigheid heeft die hij zou moeten hebben. Hoe grondig had hij zelf het bewustzijn van zijn zwakheid, zodat hij niet alleen God zocht voor zichzelf, maar anderen verenigde in het zoeken van God voor hem. Wij denken aan zo'n man als de apostel als bijna boven de noodzaak hiervan; maar in feite is er niemand boven, en het succes van datgene waarvoor hij stond is inderdaad de gemeenschappelijke zorg van allen. Hoe moet ons hart daar altijd mee bezig zijn!

Hiermee eindigt de brief in wezen. Er worden slechts enkele woorden aan toegevoegd met betrekking tot hemzelf, zijn eigen zaken waar hij op rekt dat de heiligen er belang bij hebben. Tychicus, een geliefde broeder en trouwe bedienaar in de Heer, zal hen al deze dingen bekend maken, terwijl hij van zijn kant hem heeft gezonden, niet alleen opdat zij van zijn zaken zouden weten, maar opdat hun eigen harten zouden worden bemoedigd. Hij besluit met de groet: *‘Vrede zij de broeders en liefde met geloof, van God de Vader en van de Heer Jezus Christus,’* en breidt dit uit overeenkomstig het karakter van de zendbrief hier, die nauwelijks plaatselijk is: *‘De genade zij met allen die onze Heer Jezus Christus onvergankelijk liefhebben.’*

Bron:

3-1c Ephesians. The Notes from the Numerical Bible. 3 The Pauline Epistles

Publishers: Loizeaux Brothers, 1 East 13th Street, New York. The Bible Truth Press, New York.

https://www.stempublishing.com/authors/FW_Grant/Numerical_Bible/FWG_Numerical_Bible28.html

Vertaald met www.DeepL.com/Translator door Adrie Straver (2023).

Enkele vertaalcorrecties door: Adrie Straver / Jan Paul Spoor / Carien Bus-Spoor

